

ÖREBRO UNIVERSITET
Institutionen för juridik, psykologi och socialt arbete
Socionomprogrammet
Termin 6 delkurs 2
Examensarbete C, 15 hp
VT 2014

Arbetet med ensamkommande barn

En kvalitativ studie ur ett personalperspektiv

Författare:
Leila, Akpinar
Tringa, Miftari

Handledare:
Per-Åke, Nylander

Arbetet med ensamkommande barn

Leila, Akpinar & Tringa, Miftari

Örebro universitet

Institution för juridik, psykologi och socialt arbete

Socionomprogrammet

Teorier och metoder i socialt arbete, C

Examensarbete C, 15 hp

VT 2014

Sammanfattning

Ensamkommande barn som anländer till Sverige placeras vanligtvis på hem för vård och boende (HVB), och det ligger under kommunens ansvar att tillgodose barnen vård och omsorg. Syftet med studien är att förstå hur en arbetsgrupp på ett HVB-hem för ensamkommande barn arbetar för att tillgodose barnens behov, samt hur de arbetar för att främja barnens integrationsprocess. Studien syftar ytterligare till att undersöka hur arbetsgruppen arbetar emotionellt - hur de hanterar sina egna känslor i arbetet med de ensamkommande barnen.

Studien utgår från en kvalitativ ansats med detaljerade beskrivningar av fem semi-strukturerade intervjuer med personal och biträdande föreståndare. Resultatet visar att HVB-hemmets personal strävar efter att tillgodose varje barns individuella behov utifrån deras svårigheter som kännetecknas av de ensamkommande barnens tidigare upplevelser. Resultatet visar att personalens arbetssätt skiljer sig, varför det råder delade meningar avseende det professionella förhållningssättet i arbetet med de ensamkommande barnens behov och integrationsprocess. Resultatet visar vidare att det studerade HVB-hemmets övergripande mål - att de ensamkommande barnen ska utvecklas till helt självständiga och välfungerande individer - inte är helt uppfyllt. Tidigare forskning och studiens centrala begrepp visar att det är betydelsefullt att personal som arbetar med ensamkommande barn kan samarbeta och förstå vikten av att inta ett professionellt förhållningssätt. Detta i syfte att bidra till en gynnsam utveckling för de ensamkommande barnen i det nya samhället.

Nyckelord: ensamkommande barn, flyktingar, ensamkommande asylsökande, integration

The work with unaccompanied children

Leila Akpinar & Tringa Miftari

Örebro University

School of Law, Psychology and Social Work

Social Work Program

Theories and Methods in Social Work, Advanced Course

C-essay, 15 points

Spring 2014

Abstract

Unaccompanied children that arrives in Sweden are usually placed in homes for care and residence, called HVB. It is the municipality's responsibility to provide adequate care and protection for the children. The aim of the study is to examine how a workgroup on a HVB home for unaccompanied children is working to meet the needs of the children, and how the workgroup improves the children's integration process. The study also aims to examine the emotional labour of the workgroup, which illustrates how they can manage their own emotional behavior when working with the unaccompanied children.

The study is based on a qualitative approach with detailed descriptions of five semi-structured interviews with the workgroup and assistant managers. The study relieved that the workgroup of the HVB home are able to cater to the individual needs of the unaccompanied children based on difficulties and their past experience. The result shows that the professional approach of the workgroup differs when working with the unaccompanied children's needs and integration process. The results also relieved that the overall goal of the studied HVB home – to make the unaccompanied children completely independent and responsible young adults, is not completely fulfilled. In order to further improve the children's development in their new environment, previous studies have found that it is important to not only understand the importance of a professional approach but also to collaborate with others. This in order to contribute to the children's development in the new society.

Keywords: unaccompanied children, refugees, unaccompanied asylum-seeker, social integration.

Tack till...

Vi, författare vill tacka samtliga från arbetsgruppen på det studerade HVB-hemmet för att ni deltog och delade med er av era erfarenheter och upplevelser av att arbeta med ensamkommande barn.

Vi, författare vill även tacka vår handledare Per-Åke Nylander som har hjälpt oss genom uppsatsskrivandet, och vår examinator Anna Forssell som har tagit sig tiden att hjälpa oss i arbetet med den slutgiltiga versionen av uppsatsen.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Problemformulering	2
1.2 Syfte	2
1.3 Begreppsdefinition	2
2. Beskrivning av HVB-hemmet	4
3. Metod	5
3.1 Val av metod	5
3.2 Informationssökning	5
3.3 Urval	6
3.4 Intervjuguide och genomförande	6
3.5 Databearbetning och analysmetod	7
3.6 Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet	8
3.7 Etiska överväganden	9
4. Tidigare forskning	10
4.1 Mottagande av ensamkommande barn.....	10
4.2 De professionellas roll och betydelse för de ensamkommande barnen	11
4.3 De ensamkommande barnens integrationsprocess.....	12
4.4 Emotionellt engagemang	12
5. Tolkningsram	13
5.1 Maslows behovsteori	13
5.2 Integration och assimilation	14
5.3 Emotionellt arbete	16
6. Resultat och analys	16
6.1 De ensamkommande barnens behov	16
6.1.1 Ungdomarnas svåra reaktioner	17
6.1.2 Relationsskapandets betydelse	17
6.1.3 Familjestruktur	19
6.2 De ensamkommande barnens integrationsprocess.....	20
6.2.1 Skola.....	20
6.2.2 Fritid	22
6.2.3 Kulturutbyte	23
6.3 Det emotionella arbetet	24
6.3.1 Krisreaktioner.....	24

6.3.2 Betydelsen av ett gemensamt förhållningssätt i personalgruppen	25
6.3.3 Ömsesidig omsorg mellan boendepersonal och ungdomarna på HVB-hemmet.	27
7. Slutdiskussion.....	28
7.1 Hur tillgodoses de ensamkommande barnens behov av personalen på HVB-hemmet?	28
7.2 Hur arbetar HVB-hemmets personal med de ensamkommande barnens integrationsprocess?.....	29
7.3 Hur arbetar personalen emotionellt med de ensamkommande barnen	29
7.4 En sammanflätning av empiriska resultat.....	30
7.5 Förslag till utveckling vid det studerade HVB-hemmet	30
7.6 Studiens svagheter och styrkor samt förslag på vidare forskning.....	30
8. Referenslista	32
Bilaga 1 Intervjugudie	
Bilaga 2 Informationsbrev	

1. Inledning

Ett stort antal asylsökande barn och ungdomar anländer årligen till Sverige utan medföljande förälder eller annan legal vårdnadshavare. De är så kallade ensamkommande barn (Migrationsverket, 2014). Dessa barn utsätts ofta för olika stressrelaterade situationer både i ursprungslandet och på vägen till Sverige. Det kan handla om extrema traumatiserande händelser i form av kidnappning, krig, naturkatastrofer och, eller sexuella övergrepp. Att barn ensam ger sig iväg hemifrån på flykt till ett annat land är en för barnet omvälvande händelse (Brunnberg, Borg & Fridström, 2011). Under 2008 gjordes mer än 16 300 asylsökningar av ensamkommande barn i 68 länder. År 2010 och även första halvåret 2011, var det Sverige som tog emot flest ensamkommande barn i Europa. De flesta ensamkommande barn kom från Somalia och Afghanistan och de flesta var pojkar i 16-17 årsåldern (Brunnberg, Borg & Fridström, 2011).

Migrationsverkets statistik avseende ensamkommande barn har uppskattat att Sverige årligen får ta emot 4000 ensamkommande asylsökande barn, från och med år 2013 till och med 2015. Migrationsverkets prognos visar dock att ensamkommande barn som sökt asyl i Sverige minskat markant från år 2012 till år 2013. Sverige tog år 2012 emot 3 578 och endast 721 barn året därefter (Migrationsverket, 2014). Ensamkommande barns ankomst till Sverige engagerar Migrationsverket och anvisningskommuner i processen. Regeringen har satt som mål att barnens beslut om permanent uppehållstillstånd, PUT ska avgöras inom tre månader. Inom dessa tre månader, ansvarar Migrationsverket för att barnen ska anvisas till en kommun i Sverige (Migrationsverket, 2014). Ankomstkommunen är således en "permanent" placering för barnet i väntan på beslut om PUT och barnet blir sedan anvisad till en anvisningskommun. Mottagandet av ensamkommande barn har ökat behovet av överenskommelser med kommunerna avseende platser för de asylsökande barnen samt för de barn som beviljats uppehållstillstånd (Migrationsverket, 2014). Sveriges kommuner har det yttersta ansvaret för att barn och ungdomar som vistats i kommunen får det stöd och den hjälp som de är i behov av. Även ensamkommande barn ska kunna få del av de stödinsatser som socialtjänsten kan erbjuda, varför kommunen har ett ansvar att utreda barnets behov, besluta om insatser och lämpligt boende samt se till att barnet får tillgång till skolundervisning (2 kap. 1 § Socialtjänstlagen, [SoL]).

Integrationspolitiken ska formos utifrån samhällets kulturella och etniska mångfald, liksom utifrån individens behov. Individens kulturella eller etniska bakgrund ska därför inte avgöra vilka rättigheter, skyldigheter eller möjligheter som föreligger. Samhällsutvecklingen ska samtidigt präglas av ömsesidig respekt för olikheter i demokratiska värderingar, vilket förutsätter allas delaktighet och ansvar för samhällets värdegrund (Socialstyrelsen, 2008). Denna samhällsutveckling ligger under kommunens ansvar att bidra till ensamkommande barns integrationsprocess (Rädda Barnen, 2012).

Det är av stor vikt att personal, socialsekreterare och andra myndigheter som hem får vård och boende (HVB- hem), en institution som på kommunens uppdrag erbjuder boende till barn och ungdomar - har förståelse, ett gott samarbete med barnen, liksom är medvetna om skillnaderna kring deras världsuppfattning (Socialstyrelsen, 2013). Emotionellt arbete handlar om förmågan att behärska känslomässiga uttryck som en viktig del av arbetsrollen för att möta sociala - eller yrkesförväntningar. Det är således betydelsefullt att studera emotionellt arbete i yrken som kännetecknas av en stor betoning på interaktion med klienter, då det i samband med emotionellt arbete kan förekomma problem av exempelvis känslomässig utmattning hos den anställde, vilket kan komma att påverka klientarbetet (Mann, 1997).

Verksamma inom socialt arbete måste därför uppmärksamma barns behov genom att inta ett professionellt förhållningssätt. Det är även av stor vikt att placeringar på HVB-hem för ensamkommande barn tillgodoser barnens behov av en meningsfull vistelse som främjar deras integration och utveckling (Socialstyrelsen, 2013). HVB-hemmet som är aktuellt i föreliggande studie, är i kommunal regi, och utgår från det övergripande målet att de ensamkommande barnen ska utvecklas till helt självständiga och välfungerande individer samt att barnen ska uppnå den sociala och emotionella kapacitet som krävs för att skapa bärande relationer och klara ett eget boende utan stöd.

1.1 Problemformulering

Ensamkommande barn och ungdomar som anländer till Sverige - utan rättslig vårdnadshavare och som ansöker om asyl - har svårt att förstå sina skyldigheter eller rättigheter. Därför riskerar de utveckla ett flertal känslomässiga svårigheter samtidigt som det försvårar anpassningen till samhället (Magnusson, 2011). Således är integreringen av den asylsökande beroende av den öppenhet som föreligger i samhället utifrån hur civila, politiska och sociala rättigheter levereras (Gustafson, 2004). Sett till övriga delar av världen påvisar forskning att tillämpning av barnets rättigheter - det vill säga barnkonventionen - brister då den inte värdesätts i praktiken och därmed nonchaleras. I och med detta beaktas inte barnets bästa (Cemlyn & Briskman, 2003).

Socialstyrelsen (2013) förklarar att HVB-hem för ensamkommande barn och unga har fler brister i jämförelse med övriga HVB-hem. Det har förekommit negativ särbehandling samt en osäkerhet kring hur barnen ska behandlas av professionella. Detta genom osäkerheten avseende ansvarsfördelningen för barnens hälsa- och sjukvård, samt på grund av felaktigheter i dokumentation. Det har också påvisats att genomförandeplaner avseende barnets vård inte alltid är individuellt anpassade. Kohli (2006) belyser de professionellas "emotionella engagemang" om dess betydelse för ensamkommande barns välmående, vilket handlar om professionellas bemötande av barnens behov samt att hjälpa dem finna möjligheter för en gynnsam framtid. Forskning visar däremot att dialogen mellan ensamkommande barn samt personal på HVB-hem brister (Höijer och Magnusson, 2008). Utifrån ovannämnda forskningsfält är det av vikt att undersöka huruvida personal på ett HVB-hem arbetar med ensamkommande barn, för att främja deras möjligheter i det nya samhället.

1.2 Syfte

Syftet med föreliggande studie är att undersöka hur personal på ett HVB-hem arbetar med ensamkommande barn och hur personal hanterar sina egna känslor i arbetet med målgruppen.

Studiens frågeställningar:

Hur arbetar HVB-hemmets personal för att tillgodose de ensamkommande barnens behov?

Hur arbetar HVB-hemmets personal för att bidra till de ensamkommande barnens integrationsprocess?

Hur arbetar HVB-hemmets personal med sina egna känslor för att personalgruppen ska kunna fullfölja sitt professionella uppdrag?

1.3 Begreppsdefinition

Följande avsnitt är väsentligt för att läsaren ska förstå betydelsen av de olika begrepp som benämns och är återkommande i den föreliggande studien.

Ensamkommande barn

Ett ensamkommande barn är en person som är under 18 år och som vid ankomsten till Sverige är skild från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller som efter ankomsten står utan sådan ställföreträdare (Prop. 2005/06:46)

Asylsökande

Asylsökande innebär att en person som tagit sig till Sverige, sökt skydd. Han eller hon har inte fått ett slutligt svar på sin ansökan. (Migrationsverket, 2011).

Permanent uppehållstillstånd (PUT)

Permanent uppehållstillstånd innebär att den enskilde har samma rättigheter som alla andra som är bosatta i Sverige. Den enskilde har rätt att bo, arbeta och leva i Sverige och kan resa in och ut ur landet (Migrationsverket, 2014).

Hem för vård och boende (HVB)

Enligt 3 kap. 1 § Socialtjänstförordningen (SoF) är ett HVB-hem ett boende för vård och/eller behandling. Vistelsen på ett HVB-hem ska upplevas som meningsfull baserat på att arbetet med den enskilde och dess insatser ska vara utformade efter klientens behov och förutsättningar.

2. Beskrivning av HVB-hemmet

Nedan presenteras den studerade verksamhetens utformning och dess syfte samt mål. Avsnittet är av betydelse för att skapa en förståelse för kommande läsning samt ge läsaren en någorlunda helhetsuppfattning om verksamheten.

Migrationsverket har tecknat ett avtal med kommunen avseende hur kommunen ska ta emot ensamkommande barn på anvisning. Det studerade HVB-hemmet har ett färre än tjugo boendeplatser och det är Migrationsverket som anvisar asylsökande barn till det specifika HVB-hemmet. Det är endast ett fåtal barn på boendet som har permanent uppehållstillstånd (PUT), vilket innebär att verksamheten ansvarar för deras permanenta boende tills de fyller 21 år och blir utskrivna för att förhoppningsvis bli självständiga och självförsörjande. HVB-hemmet syftar till att bidra till ungdomarnas personliga utveckling samt till att bidra till en påskyndad integrationsprocess. Tanken är att förbereda ungdomen till ett självständigt och fungerande liv i samhället genom att lära dem de verktyg som behövs inför vuxenlivet. Ungdomarna omfattas av ett utökat stöd från personalen i början av boendeperioden, vilket minskas i samband med att en ökad självständighet uppnås. Förhållningssättet är inläring till självhjälp, alltså att strävan efter att ungdomarna successivt själva ska kunna ta ansvar och agera i samhället. Målet är att stödja och visa empati men att inte ta över ansvaret för ungdomarnas livsval. Vidare syftar HVB-hemmet till att ungdomarna ska uppnå en social, liksom emotionell förmåga som krävs för att skapa bärande relationer och klara ett boende utan stöd (HVB-hemmets verksamhetsrapport).

Boendet är lokaliserat i en mindre kommun, beläget centralt med bra avstånd till skola, centrum och andra kommunikationsmöjligheter. HVB-hemmet utgörs av tolv rum, i vilka vissa av ungdomarna får bo tillsammans i, beroende på antalet fyllda platser på boendet. Det finns ett rymligt kök innehållande en tv-hörna med möjlighet till tv-spel. Personalen har ett sovrum som används vid "sovande jour". Vidare finns det ett samtalsrum för individuella vecko-/månadssamtal.

I verksamheten arbetar nio ordinarie behandlingsassistenter och fem timvikarier. Varje torsdag har personalen arbetsträff tillsammans med föreståndaren och biträdande föreståndare, och ytterligare personalöverlämningar sker varje morgon. Arbetsgruppen har arbetsplatsträff en gång per månad där ungdomarnas välbefinnande diskuteras, liksom arbetsfrågor eller utveckling av rutiner för arbetet som bedrivs på HVB-hemmet. Personalen har vidare möjlighet till att delta i handledning en gång i månaden med extern anlita handledare, samt till utbildningar som erbjuds kontinuerligt. Personalen på HVB-hemmet har också av en multikulturell bakgrund och bred språkkompetens.

Det sociala arbetet som sker på HVB-hemmet sker i ett nära samarbete med gode män, skola, migrationsverket och andra myndigheter. Personalen som arbetar är tilldelade specifika mentorroller för en eller flera ungdomar, vilket innebär ett särskilt ansvar för ungdomens välbefinnande, liksom deras utveckling. Således har mentorn ett ansvar för ungdomens ADL-träning (Activities of Daily Living) där idén bygger på att erbjuda ungdomarna vardaglig träning i matlagning, städning, tvätt, planering av inköp, sköta viktiga kontakter utanför boendet, integrering i förenings- och kulturlivet samt träning i ekonomiska frågor och samhällsfrågor. Ungdomarna på HVB-hemmet ska dessutom ha någon form av sysselsättning som exempelvis skola eller praktik under dagtid. Personalen strävar således efter att vara goda sociala förebilder utifrån daglig social träning i olika situationer. Verksamheten ordnar gemensamma aktiviteter kring olika teman en gång i veckan samt att

ungdomarna uppmuntras till att söka egna fritidsaktiviteter, något som ska bidra till integrationsprocessen (HVB-hemmets verksamhetsrapport).

3. Metod

I följande avsnitt beskrivs studiens metodologiska tillvägagångssätt där val av metod, informationssökning, intervjuguide och genomförande, urval, databearbetning och analysmetod motiveras. Metodavsnittet avslutas med en diskussion avseende studiens reliabilitet, validitet, generaliserbarhet samt etiska överväganden.

3.1 Val av metod

Studien genomförs på ett HVB-hem för ensamkommande barn, varför en fallstudie av kvalitativ ansats med detaljerade beskrivningar av personalens uppfattningar om barnens integrationsprocess, behov, liksom personalens emotionella arbete genomförs. En fallstudie innebär att en särskild företeelse eller ett särskilt fenomen undersöks, vilken behandlar en händelse, social grupp eller institution (Merriam, 1994). Valet av den kvalitativa forskningsmetoden grundar sig i önskan om att få ett innehållsrikt och fylligt material genom berättelser från en arbetsgrupp på ett HVB-hem för ensamkommande barn, vilka kan bidra med sina egna upplevelser och utvidga vår förståelse av det studerade fenomenet.

Bryman (2011) belyser nyanserade och detaljrika beskrivningar som utmärkande för den kvalitativa forskningsmetoden. Studiens analys kommer att använda "mjuka data", vilka Patel och Davidson (2003) menar kan insamlas med hjälp av exempelvis intervjuer som empiriskt material. Den föreliggande studien utgår från forskningsintervjuer för insamling av empiriskt material. För att besvara studiens syfte har vi intervjuat en personalgrupp på ett specifikt HVB-hem för ensamkommande barn om huruvida det sociala arbetet bedrivs för denna målgrupp. Kvale och Brinkmann (2009) beskriver att intervjuer syftar till att skapa förståelse för individens upplevelser om dennes omvärld, vilka alltid har ett syfte och någon strukturell ordning, liksom en kombination av ett vardagligt eller professionellt samtal. Det empiriska materialet i den föreliggande studien utmärks av "semistrukturerade intervjuer". Bryman, (2011) beskriver semistrukturerade intervjuer som en uppsättning av frågor från intervjuaren, där ordningsföljden kan variera. Det är vidare av relevans att behandla teoretiska perspektiv i forskningsprocessen i syfte att förstå relationen mellan teori och empiriska data. Den empiriska verkligheten uppfattas utifrån en teoretisk referensram, varför tolkningar som görs bör ha stöd i den empiriska verkligheten (Larsson, Lilja & Mannheimer, 2005)

3.2 Informationssökning

Litteratursökningen genomfördes utifrån det Bryman (2011) benämner för en "systematisk litteraturgenomgång". Först formulerades studiens syfte samt tänkbara frågeställningar. Vidare bestämdes inklusions-, och exklusionsskriterier för urvalet av studier, samt sökord. Inkluderingskriterier för föreliggande studie var ensamkommande barn,- och ungdomar i flykting-, liksom integrationsprocessen och det sociala arbetets praktik i arbetet med ensamkommande barn. Exkluderingar gjordes på grund av att flertalet vetenskapliga artiklar inte fanns tillgängliga på Örebro universitet och på grund av tidsbrist hann vi inte erhålla studierna på annat sätt. En ytterligare exkludering gjordes på grund av att vissa studiers ämnesområden inte var av relevans för den föreliggande studien. Litteratursökning för studien genomfördes i "Summon", "Artikelsök" och "Social Services Abstract", under tidsperioden 5-7 mars 2014. Litteratursökningen genomfördes utifrån förhandsbestämda avgränsningar kring studiepopulationen: barn eller vuxna, karakteriserade som "ensamkommande flyktingbarn". Artiklar söktes på både engelska samt svenska, varför både

nationell och internationell forskning behandlades. Vid sökningen användes följande sökord på svenska och engelska: ensamkommande barn, flyktingar, ensamkommande asylsökande, integration - unaccompanied children, refugees, unaccompanied asylum, integration. Litteratursökningen omfattade endast vetenskapligt granskade studier, vilket gav ett resultat på totalt 169 studier. Därefter lästes studiernas ”abstract” till syfte att avgöra dess relevans för den föreliggande studiens syfte och frågeställningar. Ett ytterligare tillvägagångssätt var sökning av tidigare C-uppsatser, vars innehåll och referenslistor granskades och därefter valdes 17 studier som var relevanta för den föreliggande studiens undersökningsområde. Det erhöles också tips på relevant litteratur av handledaren.

3.3 Urval

Studiens urval av respondenter liknar mycket ett målinriktat urval. Ett målinriktat urval innebär att betydelsefulla intervjupersoner väljs ut av forskaren, som ska svara på studiens frågeställningar (Bryman, 2011). Den föreliggande studiens syfte och frågeställningar fokuserar på ett specifikt HVB-hem för ensamkommande barn, varför ett målinriktat urval ska uppfylla vissa kriterier för det specifika undersökningsområdet. Ett kriterium i den föreliggande studien är att deltagarna skulle arbeta på det specifika HVB-hemmet för ensamkommande barn. Ett målinriktat urval är ett ”icke-sannolikhetsurval”, vilket innebär att alla inte har lika stor möjlighet att få delta i studien, (Bryman, 2011). Genom att endast undersöka en specifik arbetsgrupp i en organisation, utifrån ett målinriktat urval, kan resultatet inte generaliseras statistiskt. Resultatet begränsas alltså till den specifika målgruppen. I samråd med biträdande föreståndare på HVB-hemmet bestämdes tider för intervjuer med fem ur personalgruppen, inklusive den biträdande föreståndaren. Deltagarna fick ta del av ett informationsbrev (se bilaga 2) som skickades via mail till föreståndaren som sedan delgavs till respektive deltagare. Totalt utfördes fem intervjuer, vilka hölls på HVB-hemmet. Bryman (2011) belyser den ”teoretiska mättnaden” som innebär att ny data inte kan ge någon ytterligare information än det som tidigare framtagits, vilket kan vara svårt att bedöma i kvalitativa studier. I samband med detta upptäcktes en teoretisk mättnad i den föreliggande studien efter den femte intervjun, varför ytterligare intervjuer inte behövde utföras. Bakgrund till ämnesvalet och undersökningen av målgruppen, vilar på den verksamhetsförlagda utbildning en av författaren haft, vilken karaktäriserades av en PutC-plats. Detta innebär att vi förväntades i uppdrag av utvecklingschef att utföra C-uppsatsen utifrån socialförvaltningens önskemål. Arbetet med ensamkommande barn på det aktuella HVB-hemmet valdes således att undersökas närmare.

3.4 Intervjuguide och genomförande

Intervjuguiden karaktäriserades av huvudfrågor och följdfrågor (se bilaga 1). Intervjufrågorna varierade mellan intervjuerna, varför ordningsföljden förändrades och sonderingsfrågor ställdes till syfte att få djupare och tydligare svar. Intervjuguiden utformades av specifika teman utifrån det föreliggande syfte och frågeställningar som det empiriska materialet avsåg besvara. Kvale och Brinkmann (2009) förklarar att tematisering kan utformas utifrån hur forskningsfrågorna formulerats, liksom hur resultatet av dessa presenteras. Intervjumetoden inkluderade följdfrågor, vilka specificerades under varje tema som utformades utifrån den förförståelse och kunskap som behandlas av tidigare forskning.

Intervjuguidens utformning, samt dess lämplighet och begriplighet undersöktes genom en ”pilotintervju” med en bekant som är verksam inom socialt arbete. Kvale och Brinkmann (2009) belyser fördelarna med en pilotintervju, vilket möjliggör för forskaren att öva på intervjumetoden och att trygghetskänslor för den kommande intervjun ökar. En ytterligare fördel är att forskaren får möjlighet att omformulera ordningsföljden på forskningsfrågorna (Bryman, 2011). Efter genomförandet av pilotintervjun samt handledarens vägledning i

utformandet, gjordes en del justeringar innan den färdigställdes inför de kommande intervjuerna.

Intervjuerna genomfördes avskilt i det specifika HVB-hemmets egna samtalsrum, vilket skulle underlätta för intervjupersonerna att delta, samt att miljön kan bidra till en trygghetskänsla. En ytterligare fördel är att HVB-hemmets miljö kan bidra till att forskaren får möjlighet till en egen uppfattning av hur verksamheten faktiskt är utformad, varför det ger en realistisk inblick i deltagarnas utsagor. Tiden för intervjuerna varierade mellan 45 och 60 minuter per intervju, där 60 minuter angivits som maximal tid. Intervjuerna spelades in med hjälp av programmet "röstmemon" i två mobiltelefoner. Valet av att använda två mobiltelefoner grundar sig i försäkran om att inte "förlora" väsentlig information om det skulle förekomma problem med röstprogrammet. Intervjuinspelningen bidrog till en förståelse för "hur" utsagorna uttrycks och inte endast "vad" som uttrycks.

Empirin och den kunskap som framkommer genom intervjuerna skapas genom samspelet mellan forskaren och deltagarna, varför flera faktorer påverkar det insamlade materialet. Detta innebär att undersökarens förhållningssätt skulle kunna påverka huruvida deltagaren utformar sina svar. Forskningsmetoden kännetecknas av en "öppen intervjuform", vilket innebär att forskaren måste förbereda sig för att kunna ta ställning till befintliga frågor, liksom vilka frågor som kan komma att uteslutas. Kvale och Brinkmann (2009) menar att detta är av stor vikt vid avgörandet för intervjuens kvalite.

3.5 Databearbetning och analysmetod

Det empiriska materialet transkriberades i syfte att återge deltagarnas berättelser korrekt och sanningsenligt. Inspelningen bidrog till att anteckningar inte behövde utföras, vilket underlättade intervjuprocessen och gjorde att vi bättre kunde koncentrera oss på deltagarnas berättelser samt ställa följdfrågor. Inspelningen medförde också en möjlighet till en genomarbetad och noggrann analys av det empiriska materialet. När transkriberingen genomfördes beskrevs deltagarnas berättelser ordagrant för att skapa en så verklig bild som möjligt. Bryman (2011) belyser vikten av att transkriberingen karaktäriseras av en likvärdighet med det som deltagarna har förmedlat. Bryman (2011) förklarar vidare att människor använder sig av ord som "oh", "liksom", och "va" när de kommunicerar, varför vissa meningar kan uppfattas som ofullständiga. Därför valdes sådana uttryck bort för att förenkla och skapa en bättre förståelse för läsaren om det som förmedlades i meningen.

Resultatet från de transkriberade intervjuerna blev 65 sidor empiriskt material, vilket bearbetades genom meningskoncentrering och tematisering. Kvale och Brinkmann (2009) belyser meningskoncentrering som innebär att föra samman långa förklaringar till kortare meningar med syftet att kunna skilja på huvudteman. De kategorier som kunde utläsas var - arbetet med integrationsprocessen, personalens och HVB-hemmets styrkor/svagheter, det emotionella arbetet och dess påverkan på ungdomarna, ungdomarnas behov, beskrivning av verksamheten samt möjligheter och hinder i HVB-hemmet. I analysen kommer det empiriska materialet att sorteras och kodas utifrån väsentliga huvudteman som har sin grund i studiens frågeställningar, vilka är *de ensamkommande barnens behov, de ensamkommande barnens integrationsprocess och det emotionella arbetet*. Dessa teman har tillhörande underkategorier för att resultat- och analysdelen ska bli tydligare, vilket beskrivs under avsnittet "resultat och analys".

Då vi inte intervjuade ungdomarna, analyserades personalens utsagor om ungdomarnas situation utifrån tidigare forskning och teoretiska begrepp. Ungdomarnas behov analyserades utifrån Maslows behovstrappa, liksom ungdomarnas integrationsprocess utifrån ett "integrations- och assimilationsperspektiv" samt personalens egna känslor och upplevelser utifrån "det emotionella arbetet" som påverkar ungdomarna.

Utifrån studiens syfte kommer en abduktiv slutledningsform att väljas. Enligt Danermark, Ekström, Jakobsen och Karlsson (2003) handlar abduktiv slutledningsform om att tolka bakomliggande mönster som påverkar de undersökta fenomenen med hjälp av begrepp, teorier och modeller. Detta gjordes i syfte att skapa en bättre förståelse, liksom tolkning av studiefenomenet. Abduktionsprocessen kan förklaras utifrån en föreställning om något övergår till en annorlunda, möjligen mer utvecklad föreställning. Processen sker genom tolkning av de tidigare idéerna om företeelserna, i avsikt att uppnå en ny uppsättning av idéer (Danermark, m.fl., 2003).

3.6 Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet

Reliabilitet handlar i kvalitativa studier om *pålitlighet*, vilket ska bedöma studiens kvalitet utifrån valda metoder som är granskade och som noggrant redogör hur processen gått till under studiens gång. När en studie replikeras vid ett annat tillfälle och tidpunkt av en annan forskare, ska den ge samma resultat (Bryman, 2011). Då vår metoddelen beskriver tillvägagångssättet, bidrar det till en möjlighet att replikera. En ytterligare möjlighet för någon annan att replikera är genom att vi även har bifogat intervjuguide och informationsbrev. Detta bör alltså stärka reliabiliteten. Studiens resultat kan ha påverkats av det studerade HVB-hemmets förutsättningar, exempelvis genom att verksamheten formas utifrån huruvida ledningen fungerar eller vilka det är som arbetar eller bor på boendet. Reliabiliteten kan därmed påverkas negativt på grund av specifika förutsättningar som råder på verksamheten. I studien finns en beskrivning av HVB-hemmet, vilket är något som kan öka reliabiliteten och replikerbarheten. Detta då det ger möjlighet att kunna undersöka en annan verksamhet, med liknande egenskaper och förutsättningar. En verksamhet är dock föränderlig. Exempelvis kan ny personal anställas och nya riktlinjer kan tillkomma. Det kan också vara så att intervjupersonerna ändrar sina åsikter övertid, vilket kan vara problematiskt i kvalitativ intervju och forskning. Bryman (2011) beskriver interbedömarreliabilitet, som innebär att de som genomför studien har gemensam syn på studiens syfte, vilket kan påverka reliabiliteten. Vi har tillsammans diskuterat syftet och hur vi ska gå tillväga. Båda har också tillsammans varit delaktiga i samtliga intervjuer och analys, vilket kan öka interbedömarreliabiliteten då intervjuerna och tolkningen annars hade kunnat påverkas av våra olika synsätt.

Validitet innebär att forskaren undersöker det som denne avser att undersöka, utifrån exempelvis *innehållsvaliditet*, vilket kännetecknas av att det föreligger tidigare samband av studiens teoretiska utgångspunkter och dess analysfrågor (Patel & Davidson, 2003). Detta har eftersträvat i studien utifrån en intervjuguide som formats genom en tänkbar struktur. Validiteten problematiserades i samband med utformningen av intervjuguiden, vilken anpassades till studiens syfte. Detta för att materialet skulle kunna besvara de föreliggande frågeställningarna. Den föreliggande studiens innehåll bygger på empiriskt material, tidigare forskning och teoretiska utgångspunkter som genererat studiens slutsatser, vilket bör ge studien ökad validitet. Validitet kan även beskrivas utifrån "mätningvaliditet", vilket innebär att studiens begrepp kännetecknar det som studien avser att undersöka (Bryman, 2011). Mätningvaliditeten ökar således genom att studiens centrala begrepp definieras tydligt. I den föreliggande studien har begrepp utvecklats genom tidigare forskning och litteratur som är av relevans för studiens syfte. Extern validitet syftar till att generalisera resultatet till en större population eller andra fall (Bryman, 2011). Kvalitativ forskning utgår främst från att skapa en djupare förståelse för det som ska studeras, varför statistisk generalisering inte är huvudsyftet (Kvale & Brinkman, 2009). Den föreliggande studien som karaktäriseras av en kvalitativ ansats söker därmed inte finna lagbundenheter, utan strävar istället efter en djupare förståelse om ett specifikt fall. Av den anledningen kan studiens statistiska generaliserbarhet anses vara låg, då syftet är att undersöka en specifik arbetsgrupp och deras upplevelser av att arbeta med ensamkommande barn på en specifik verksamhet.

Däremot går det att finna likheter i arbetet som bedrivs på det aktuella HVB-hemmet i jämförelse med andra liknande verksamheter, varför resultatet på så sätt skulle kunna generaliseras utifrån gemensamma upplevelser av sådana arbetsgrupper. Att vissa delar om en företeelse generaliseras kan förklaras utifrån det Bryman (2011) menar med "måttlig generaliserbarhet". Denna generaliserbarhet skulle därmed kunna inkludera vissa verksamheter som arbetar med ensamkommande barn.

3.7 Etiska överväganden

Svensk samhällsvetenskaplig forskning ska vila på de grundläggande forskningsetiska principerna, vilka är *samtyckeskravet*, *informationskravet*, *nyttjandekravet* samt *konfidentialitetskravet* (Vetenskapsrådet, 2013). Deltagarna i den föreliggande studien informerades om studiens syfte och villkor för sin medverkan, liksom att deltagarnas medverkan är frivillig och att de när som helst kan avbryta den. Detta för att informationskravet som innebär att deltagarna ska ha vetskap om studiens syfte samt att de när som helst kan avbryta medverkan, ska uppfyllas (Vetenskapsrådet, 2013). Det insamlade materialet kommer enbart att nyttjas för studiens syfte samt hanteras konfidentiellt, vilket innebär att nyttjandekravet tas i beaktning. Nyttjandekravet innebär enligt Vetenskapsrådet (2013) att det insamlade materialet från deltagarna endast används för forskningsändamål. För att ta hänsyn till konfidentialitetskravet kommer deltagarnas identiteter i samband med insamlingen av det empiriska materialet att avidentifieras. Konfidentialitetskravet syftar till att forskaren undviker att redogöra information som skulle kunna avslöja intervjupersonernas identitet (Vetenskapsrådet, 2013). Således har respektive deltagare tilldelats ett "alias", till syfte att anonymisera deras enskilda berättelser, liksom att den specifika verksamheten inte presenteras. Deltagarna tilldelades en samtyckesblankett avseende medverkan som ombads skrivas under för att samtyckeskravet ska tydliggöras. Enligt Vetenskapsrådet (2013) ska forskaren inhämta samtycke från intervjupersonerna för deras medverkan i studien. Vidare gjordes en övervägning om att inte intervjua de ensamkommande barnen på det specifika HVB-hemmet, på grund av att de är minderåriga samtidigt som hänsyn tas till deras mående, varför deras egna upplevelser inte kommer att presenteras.

Det är relevant att beakta att det kan ställas känsliga frågor, varför det är viktigt att bemötandet är respektfullt och att vi tydliggjort för intervjupersonen att samtalet inte ska vara påtvingat, vilket minskar risken att deltagaren känner sig förolämpad. Det är viktigt att ha kännedom om att det kan förekomma etiska dilemman. Ett etiskt dilemma som upptäcktes var att personalen på HVB-hemmet kunde känna sig osäkra avseende informationen de gav ut till oss, då deras arbetsuppgifter är det huvudsakliga samtalsämnet. Det kan innebära en känslighet för deltagarna att delge information om exempelvis bristande rutiner, då deras arbete inrymmer en skyldighet att tillgodose de ensamkommande barnens behov och integration. Därmed kan det upplevas att den föreliggande studien syftar till att ifrågasätta HVB-hemmets praktiska arbete. Försiktighetsåtgärder har därför tillämpats, varför intervjufrågorna formulerats på ett öppet, icke-dömande sätt, vilket också kännetecknat en öppen dialog samt att den specifika verksamheten anonymiserats. Deltagarna i den föreliggande studien har döpts till personal 1, personal 2, osv. Detta på grund av att deltagarna inte ska kunna identifieras utifrån kön, och därmed numrerades de istället för att namnges.

4. Tidigare forskning

I detta avsnitt presenteras tidigare forskning som behandlar den föreliggande studiens ämnesområde, och den har sammanfattats samt tematiserats. Avsnittet bygger på både nationell och internationell forskning som är av relevans för den föreliggande studien. Valet att inkludera internationell forskning gjordes på grund av brist på svensk forskning avseende ensamkommande barn. De avsnitt som ingår i beskrivningen av tidigare forskning inkluderas dels för att ge en djupare förståelse för ensamkommande barns deltagande i samhället men också för att förklara möjligheter och hinder i integrationsprocessen. Avsnittet belyser vidare hur det professionella förhållningssättet är avgörande för arbetet med ensamkommande barn, vilket också ställer krav på ett emotionellt engagemang för ensamkommande barns välbefinnande. Forskningsfältet bidrog till teman som är centrala för studiens syfte och frågeställningar, vilket också ska skapa en djupare förståelse för studiens kommande tolkningsram.

4.1 Mottagande av ensamkommande barn

Enligt Cemlyn och Briskman (2003) kan ensamkommande barn "förlora" sina grundläggande rättigheter i mottagarländer, på grund av att det sociala arbetet inte aktivt agerar mot orättvisor som barnen får erfaras. Det sociala arbetet och dess utmaningar skiljer sig beroende på kontextuella-, samt historiska förhållanden, vilket påverkar de asylsökande barnens situation. I kommuner med tydliga strategier samt utvecklad organisering av det sociala arbetet, strävar professionella efter att hjälpa de asylsökande barnen att ta sina mänskliga rättigheter i bruk. Det är därför väsentligt att professionella genom ett respektfullt och empatiskt bemötande, liksom utifrån deras kunskaper försöker förstå barnens traumatiska upplevelser. Cemlyn och Briskman (2003) belyser vidare att barnkonventionen exempelvis inte följs i Storbritannien och Australien, då den nonchalerats i den bemärkelsen att länderna förnekar dess skyldigheter av att tillgodose de ensamkommande barnens rättigheter.

Magnusson (2011) beskriver att flyktingskap kan präglas av implicita och explicita påfrestningar i samband med flykten till det nya landet. Implicita frågor - om flyktingens resa, med början i ursprungslandet, följs av av explicita frågor - om det officiella rättssystemets ifrågasättande om eventuella dolda motiv för flyktingens behov av skydd, vilket kan medföra en urholkning av flyktingens självkänsla. Dessa påfrestningar som flyktingen kan ställas inför, kan således begränsa samhällsdeltagandet på grund av krav på erkännande samt ett övertygande för de "övriga" samhällsmedlemmarna. Det föreligger också en generell brist på möjligheter för flyktingars deltagande i samhället, varför det kan vara en icke önskvärd position (Magnusson, 2011). Gustafson (2004) belyser att det är av stor vikt att nyanlända flyktingar har vetskap om vilka rättigheter och skyldigheter den lokala miljön erbjuder, alltså vilken form av medborgarrätt som existerar. Lister (ref. av Gustafson, 2004) menar att det föreligger en skillnad mellan att vara en medborgare - att erhålla de rättigheter som är nödvändiga för ett politiskt och socialt deltagande - och att handla som en medborgare - att individen agerar utifrån den medborgerliga statusen och dess resurser. Därmed är det betydelsefullt att delta i konstruktioner av etniska och lokala gemenskaper, vilket möjliggör för individen att agera utifrån samhällets medborgerliga rättigheter. Processer av integrering och normalisering är därför beroende av villkor för engagemang och deltagande samt öppenheten i samhället, liksom specifikt om hur civila, politiska och sociala rättigheter levereras. Denna öppenhet belyser Wigg (2008) som en viktig aspekt i flyktingars deltagande i det svenska samhället, vilket påverkar dennes livschanser. Således är det avgörande om det finns plats för acceptans och deltagande för flyktingarna i samhället och om de kan leva ett meningsfullt liv utifrån det.

4.2 De professionellas roll och betydelse för de ensamkommande barnen

Det sociala arbetets praktik och dess effektivitet i arbetet med ensamkommande barn är beroende av att det föreligger en god och utvecklad relation mellan professionella och barnet. Detta inkluderar den professionellas emotionella engagemang i barnets liv utifrån en ömsesidig tillit och ett förtroendefullt förhållningssätt. Väsentliga aspekter av det sociala arbetets praktik är anknytning, sammanhållning samt sammanhang. Anknytning handlar om den professionellas bemötande avseende barnets emotionella svårigheter, där centrala aspekter är lyhördhet samt förståelse för barnets sorg och tystnad som skyddsfunktion. Sammanhållning innebär att den professionelles auktoritet kan vara till både hjälp och hinder, då barnen söker hjälp och förlitar sig på de professionella, samtidigt som barnen ställer realistiska krav som inte kan tillgodoses. Sammanhang innebär ett socialt arbete där professionella använder strategier som karaktäriseras av skydd, optimism samt att dessa ska vara en del av barnens liv (Kohli, 2006). De ensamkommande barnens situation och deras tystnad om den, kräver av de professionella ett terapeutiskt sinne, liksom att de som pålitliga förebilder vägleder barnen vidare utan att behöva ha vetskap om den detaljerade "sanningen" om barnens förflutna. Detta för att kunna stödja barnen i deras livssituation (Kohli, 2006). Enligt Höijer och Magnusson (2008) är dialog och direkthet av stor relevans, vilket försvåras då de ensamkommande barnen och personalen ofta inte delar ett gemensamt språk, varför samtalet kan vara beroende av tolk. Vidare presenterar Höijer och Magnusson (2008) brister hos personal på HVB-hem, vad gäller förmågan att föra dialog och skapa förståelse för de ensamkommande barnens problem i exempelvis skolan. I samband med ungdomarnas skolsituation, har personal ignorerat barnens skolutveckling genom att inte föra en dialog med dem kring skolsituationen, och istället uttryckt sig negativt genom att "skälla" på dem.

Hopkins (2010) belyser att ensamkommande asylsökande barn och ungdomar i Skottland visade anmärkningsvärd kapacitet till att kämpa, ett starkt engagemang för utbildning och en förmåga till hårt arbete. De hade naturligtvis många behov, vilka handlade om möjligheten för myndigheterna att erbjuda en lyhördhet för tillhandahållande av tjänster som kan stödja ensamkommande barn för att leva på ett sätt som bäst ser till deras välbefinnande. Höijer och Magnusson (2008) belyser skapandet av hållbara nätverk som ett väsentligt villkor för ensamkommande barn i Sverige och deras förberedande att förbli självständiga. Boendepersonal, gode män och kontaktperson, liksom lärare är signifikanta personer i barnens sociala nätverk. Det framkommer dock i studien att barnen saknar möjligheten till att lära känna svenskar utifrån den boendesituation som råder med andra flyktingar.

Alastair (2002) beskriver resultatet av diskussioner med professionella som arbetar med asylsökande ensamkommande barn, vilket visar att det föreligger förvirringar mellan rollerna avseende barnens behov. Cemlyn och Briskman (2003) beskriver de professionellas ideologiska värdegrund som kan ha avgörande betydelse för det sociala arbetets praktik. Höijer och Magnusson (2008) menar att det är av stor vikt med samordning av verksamheter, som HVB-hem för ensamkommande barn, för att verksamheten ska fungera gynnsamt. Samordningen förutsätter således att det föreligger klara mål, liksom utarbetade riktlinjer. Den övergripande aspekten ska handla om hur barnens behov kan tillgodoses på bästa sätt. Brunnberg och Osman (2012) påvisar brister på samordningen mellan olika verksamheter, då anmälningar som skett inte fått tillräckligt snabb respons för tillgodoseende av de ensamkommande barnens behov. Melnick, Wexler, Chaple & Banks (2006) belyser att det föreligger ett samband mellan en enad arbetsgrupp, med ett gemensamt förhållningssätt och klienternas engagemang och utveckling, vilket konsensus påverkar kvaliteten i vården. Heron & Chakrabarti (2002) menar att det är av stor betydelse att personal på boende för barn och

ungdomar är motiverade för att kunna uppfylla verksamhetens mål som är formulerade för klienterna.

4.3 De ensamkommande barnens integrationsprocess

Hessle (2009) förklarar omsorgssituationen, fritiden, skolan samt vidare utbildning och arbete som betydelsefulla delar för integrationsprocessen för ensamkommande barn i det svenska samhället. Omsorgssituationen inbegriper både informella och formella kontakter som ansvarar för barnen. Fritiden karaktäriserar både aktiviteter och sociala nätverk. Skolgång är naturligtvis en väsentlig aktivitet, då den också innefattar vidareutbildning och arbete inom kategorin "sysselsättning". Studien visar således att de ensamkommande barnen efter 10 års vistelse i Sverige, etablerat sig i en gynnsam livssituation som unga vuxna. Processen har dock varit både riskabel men de har också funnit möjligheter under tiden i Sverige.

Brunnberg och Osman (2012) framför att de ensamkommande barnens relation till familj är en viktig aspekt i livet som påverkar barnens livssituation och att det kan vara problematiskt att bo på ett ställe samtidigt som barnen har kontakt med föräldrarna via telefon eller liknande. Även Wigg (2008) beskriver att aspekter som familj, vänskap och identitet är av stor betydelse för de ensamkommande barnen den första tiden i Sverige. Att vistas i det nya landet har skapat känslor av utanförskap hos barnen på grund av förlusten av personliga och strukturella nätverk. Således är relationer av betydelse i det nya landet för barnet. Det betonas samtidigt som viktigt att barnen känner trygghet i samband med ankomsten till det nya landet, då de kommer bort från krig och förföljelser samt att de ibland kan återförenas med familj och släkt som tidigare kommit till Sverige. Sallnäs (2012) förklarar att en del personal på verksamheter ser barnens och ungdomarnas vistelse där som ett hem och familj, vilket är något som ska göras med aktsamhet. Detta på grund av att den omsorg ungdomarna får av personalen är betald, och är något som inte kan ersätta omsorgen från en förälder.

Fjällhed (2009) beskriver "möjlighetsfinnande" som en del av integrationsprocessen som handlar om att klara svårigheter, liksom utmaningar för att finna möjligheter i flyktingsituationen. Förhållningssättet innebär att de ensamkommande barnen finner ett tankemässigt och/eller praktiskt sätt att lösa en utmaning, vilket möjliggör den personliga uppväxten. De ensamkommande barnens egna erfarenheter av integrationsprocessen kännetecknas av fred, språk, kultur, familjegemenskap och vänskap, som av stor vikt i möjlighetsfinnandet. Situationen för de ensamkommande barnen underlättas om det råder fred och lugn, liksom om sammanhanget kännetecknas av en likartad kultur, traditioner, språk och värderingar som i ursprungslandet. Det är också betydelsefullt om barnet kan finna trygghet tillsammans med sin närmsta familj eller en gemenskap med vänner. Därmed menar Wigg (2008) att det förekommer ett visst främlingskap inför "det svenska" på grund av annorlunda kultur och tradition, vilket innebär att vissa barn känner sig hemma i Sverige medan andra inte gör det.

4.4 Emotionellt engagemang

Hoschild (1983) belyser i sin studie att en individ kontrollerar sitt beteende för att uppvisa lämpliga känslor, detta då känsloregler styr hur individen ska uppföra sig. Hochschild (1983) undersökning riktade sig till stor del på flygvärdinnors arbete och på vilket sätt de uppfyllde organisatoriska förväntningar på hur de ska hantera och uttrycka önskvärda känslor i kontakten med passagerare. Flygvärdinnor förväntas exempelvis att visa vänlighet genom att le, i syfte att exempelvis dämpa passagerares rädsla genom att inta ett lugnt förhållningssätt. Hochschild (1983) belyser förmågan att uttrycka verkliga eller överkliga emotionella uttryck som betydelsefulla aspekter i emotionellt arbete. Över tid fann Hochschild (1983) att emotionellt arbete hade allvarliga konsekvenser avseende anställdas välbefinnande.

Hochschild förklarade sådana negativa konsekvenser utifrån begreppet "känsloladdad dissonans" - ett obekvämt inre tillstånd, till följd av den spänning som skapas av skillnaden mellan det individens uttryck av "äkta" och "oäkta" känslor. Hochschild (1983) belyser därmed att emotionellt arbete handlar om att arbetsgivaren är driven i en process där anställda ibland visar "uppror" mot förväntade uttryck i allmänhet, på uppdrag av organisationen och har inget annat val än att uttrycka sanktionerade känslor, oavsett vad de känner. Sanktionerade känslor kan således orsaka stress för individen och föra med sig ytterligare ohälsosamma symptom (Hochschild, 1983).

Kohli (2006) belyser emotionellt engagemang som handlar om betydelsen av att professionella förhåller sig utifrån, "praktisk assistans", "terapeutisk omsorg och socialt sammanhang" som betydelsefulla aspekter i ensamkommande barns välmående. *Praktisk assistans* förstås utifrån att barnets behov möts upp och vägleds i ett nytt sammanhang. *Terapeutisk omsorg* om huruvida lyhörddhet för barnets berättelser tillgodoses, vilket ska hjälpa barnet att hantera svåra minnen och förena dennes verklighetsuppfattning. *Socialt sammanhang* handlar om att ge barnet stöd till en omstart i en ny social kontext och hjälpa barnet att se möjligheter för framtiden. Ensamkommande barn och ungdomar, som har möjlighet till att utveckla förtroendefulla relationer kan komma att ha mod till att berätta detaljerade och komplexa upplevelser av sitt personliga liv. De kan på så sätt dessutom känna större delaktighet och uppfatta sig själva som aktörer istället för passiva mottagare av assistans, på grund av professionellas emotionella engagemang som inkluderar barnens situation (Kohli, 2006).

5. Tolkningsram

I följande avsnitt presenteras tolkningsramen som ska användas för att analysera det empiriska materialet. Inledningsvis presenteras Maslows behovsteori och följande begrepp, integration och assimilation och slutligen redovisas emotionellt arbete, i syfte att analysera hur personalen på det studerade HVB-hemmet arbetar med ensamkommande barn.

5.1 Maslows behovsteori

Rangordningen av Maslows presenterade behov används för att skapa en förståelse för hur personalen på det aktuella HVB-hemmet arbetar med ungdomarnas grundläggande behov. Vi är dock medvetna om att Maslows behovsteori inte är tillräckligt specificerad för att prövas empiriskt. Detta då teorin exempelvis inte tar hänsyn till barns beroendeställning till signifikanta andra som enligt *anknytningsteorin* (Payne, 2008), är nödvändigt för barns utveckling. Vi kan ändå se att Maslows behovsteori är relevant för att besvara den föreliggande studiens frågeställningar.

Enligt Maslow (1943) är det *fysiologiska behovet* av att kunna andas, dämpa hunger, släcka törst och få sömnbehovet tillfredsställt, av den mest avgörande betydelsen i människans behovshierarki. Maslow noterade att om ett visst fysiologiskt behov inte tillgodoses, skulle individens motivation styra beteendet tills behovet uppfyllts. Enligt Maslow (1943) måste en individ få sina fysiologiska behov någorlunda tillfredsställda innan han eller hon kan svara på andra behov på den högre hierarkin. Det är inte nödvändigt för ett behov av att vara fullständigt och helt uppfyllt för att andra behov ska aktiveras; det är endast nödvändigt att behovet tillgodoses relativt väl. När de fysiologiska behoven i stort sett är tillfredsställda, växer *trygghetsbehovet* fram. Behovet karaktäriseras av känslor av fysisk säkerhet för individen, liksom för dennes familj. Det är således väsentligt att skapa stabilitet i en föränderlig situation. Barn som separeras från sina föräldrar kan därför komma att reagera

med rädsla när de konfronteras med nya och ovana situationer. Det noterades att exceptionella omständigheter, såsom krig, kunde aktivera trygghetsbehovet hos personer vars trygghetsbehov ändå tidigare varit tillfredsställt. När det fysiologiska och trygghetsbehovet är relativt uppfyllt, är nästa uppsättning i behovshierarkin, *kärlek och tillhörighetsbehovet*. Individer har ett grundläggande behov av vänskap och kärlek, samt en känsla av att tillhöra en grupp. Individen söker i detta stadie kärlek och samhörighet. Maslow (1943) menade att människan är i behov av att ge och ta emot kärlek från andra, vilket behov främst erfars när individen är ensam. Han menade också att aggressivt beteende kan uppstå som en reaktion på att personen kroniskt berövats kärlek. Nästa nivå av behovshierarki involverar *bekräftelsebehovet*, som karaktäriseras av självförtroende, status, erkännande och uppmärksamhet. Det noterades att individer som är någorlunda nöjda med deras självkänsla känner sig trygga och samtidigt upplever en känsla av självständighet och frihet. Utöver detta behov, behöver den enskilde också känna respekt från andra individer, liksom att den enskilde utmärks som betydelsefull. Högst upp i behovshierarkin befinner sig *självhävdsbehovet* som handlar om hur individen söker sig till måluppfyllelse, utifrån självförverkligande, kreativitet, spontanitet, problemlösning och personlighetsutveckling. Individens personlighet ska utifrån behovet karaktäriseras av en korrekt uppfattning av verkligheten, acceptans av sig själv och dennes omgivning. Individen ska också vara mindre begränsad av kulturella normer och förväntningar, varför de på så sätt blir mindre hämmade. Individen är i detta skede i stånd att bilda nära relationer men föredrar ett begränsat antal djupt givande relationer. Individer som saknar denna förmåga kan drabbas av en känsla av meningslöshet och tomhet. Det skulle alltså vara möjligt att ha alla de grundläggande behoven tillfredsställda och ändå misslyckas med att bli en självständig individ (Maslow, 1943).

Maslow (1943) har förklarat att biologiska och kulturella influenser kan ha en stor inverkan på individens beteende. Vidare förklaras att omständigheterna i den omedelbara omgivningen kan ha en inverkan på hur motivationen för handlingen upplevdes eller åtgärdades. Individens tidigare historia av tillfredsställelse skulle bidra till att styra vilket av dessa behov som var mest inflytelserikt i den samtida situationen. Om individen hade en bra historia av positiva relationer med andra, skulle behovet av kärlek vara mindre inflytelserikt. Likaså om trygghet och säkerhet uppfyllts, hade inte trygghetsbehovet haft lika stor betydelse. Det kan alltså ske en gradvis övergång mellan behovsnivåerna och enskilda individer kan fastna på bestämda nivåer, liksom att flera behov kunde finnas samtidigt men att den enskilde prioriterar ett eller vissa av dessa (Maslow, 1943).

5.3 Integration och assimilation

I följande avsnitt presenteras begreppen integration och assimilation, och det sistnämnda begreppet används för att skapa en förståelse för utvecklingen av Sveriges integrationspolitik, i syfte att få ett helhetsperspektiv kring hur personalen arbetar med målgruppens integrationsprocess.

Ur ett historiskt perspektiv har invandringspolitiken i Sverige varierat över tid avseende inställningen till nyanländas samhällsintegration. Politiken har förändrats från en skarp bortträngning av etnisk mångfald och krav på assimilation, till ett mer accepterat mångkulturellt samhälle. Därmed ska politiken istället numera utgå från en individualistisk mångfaldspolitik, alltså strävan efter integration (Baiastovu, 2012). Det kan därför vara svårt att urskilja begreppen integration och assimilation då de ofta används i liknande sammanhang men definieras av olika betydelser.

Integration syftar till att modifiera och anpassa människor av olika bakgrund genom att delta i samhällsgemenskapen utifrån de krav som ställs från omgivningen. Det innebär ett deltagande

i sociala aktiviteter, undervisning, arbete eller politisk engagemang, vilket ska bidra till en mänsklig rättighet (Valtonen, 2009). Integration kan förstås utifrån "Psykosocial integration" och "objektiv/materiell integration". Den *psykosociala integrationen* handlar om den individuella känslan och upplevelsen av att vara en del av samhället, alltså integrerad. Den *materiella/objektiva integrationen* syftar exempelvis till arbetsmöjlighet eller ekonomisk status. Integration förklarar således individens process till internalisering av normer och värderingar som föreligger i samhället, liksom kulturen som individen är omgiven av (Bravo & Lönnback, 2003). Integration förutsätter således en öppenhet i relationer, liksom en jämställdhet mellan olika individer och grupper. Det kan handla om att individen anpassar sig i viss mån, men behåller ursprungslandets övergripande traditioner och kulturella normer. Denna integrationsform har således goda förutsättningar att utveckla ett samspel med omgivningen. En god utbildning och möjlighet till arbete är också av stor vikt för huruvida individen lyckas integreras i det nya landet (Giddens, 2007; Helkama, Myllyniemi & Liebkind, 2000). Schierenbeck (2003) belyser att socialtjänstens arbete brister när professionella lägger för stor vikt och intresse för klienternas kultur, vilket hindrar integrationsprocessen. Lidskog och Deniz (2009) belyser att social integration skapas genom att etniska-, eller kulturella grupper intar majoritetssamhällets kultur och normer. Den ursprungliga kulturen avfärdas inte helt, men förpassas till privatsfären. Detta är huvudsakligt i västerländska demokratiska länder, alltså att den kulturella tillhörigheten respekteras men också att den ska utövas och utvecklas i den enskildes privata sfär. Således belyser integrationspolitiken inte enbart de nyanländas anpassning, utan ett kulturutbyte som ska bidra till att individer lär av varandra i ett globaliserat, liksom ständigt föränderligt samhälle. Integrationspolitiken kan därmed tolkas som en uppmaning till samhällsmedborgarna att förhålla ett ömsesidigt respektfullt bemötande i skapandet av det nya samhället, utifrån en öppenhet mellan enskilda och grupper grundat på lojalitet med en demokratisk medborgarkultur (Baianstovu, 2012).

Individen i integrationsprocessen som byter medborgarskap, behöver inte upphäva de individuella blodsbänden, liksom dess tidigare sociala relationer i den privata sfären för att kunna delta i den nya samhällsgemenskapen. Det krävs ändå samhörighet och ett ömsesidigt beroende av andra samhällsmedlemmar för att en individ ska kunna underkasta sig moraliska regler som karaktäriseras av kollektivet (Baianstovu, 2012). Integration kännetecknas således av det respektfulla mötet mellan individer och grupper som tillsammans skapar en ny gemenskap som ger plats till kulturella olikheter (Baianstovu, 2012).

Assimilation innebär att en individ eller grupp från en specifik kultur överger sin egna kultur, historia och språk för att anpassa sig till det nya samhället. Det sker genom individens egna val eller genom att det nya samhället tvingar individen att anpassa sig efter den nya kulturen och normer som föreligger (Baianstovu, 2012). Enligt Lidskog och Deniz (2009) bygger assimilation på att kulturer ska ha kontakt med varandra för att gemensamt skapa en kulturell likhet bland samhällsinvånarna. Det innebär att kulturella grupper anpassar sig till den dominerande kulturen som råder i samhället. Assimilering kan leda till att individer hamnar i en konflikt som leder till att de i längden förlorar sin identitet (Al-Baldawi, 1998). Individerna kan ha svårt att anpassa sig till det nya landets invånare och dess normer men finner samtidigt ingen trygghet hos sina egna landsmän. Denna typ av assimilering kan leda till att individen isolerar sig, vilket bidrar till en psykisk belastning för individen som därefter kan leda till inre konflikter. Gordon (ref. av Baianstovu, 2012) beskriver "strukturell assimilation" som innebär att kontakten mellan grupper, leder till en naturlig form av assimilering, det vill säga till mindre grupperingar som reducerar sociala gränser.

5.3 Emotionellt arbete

Nedan redovisas betydelsen av "emotionellt arbete" för att förstå hur personalen känslomässigt arbetar med de ensamkommande barnen utifrån ett djupt-, och ett ytligt emotionellt agerande.

Emotioner är känslouttryck som är av betydelse i sociala interaktioner utifrån hur relationsskapandet är format till individer, liksom samhället som helhet. Människan måste därmed studeras utifrån emotioner för att kunna förstå den enskilda individens beteende (Dahlgren & Starrin, 2004). Hochschild (1983) skiljer på ytligt och djupt emotionellt agerande i hanteringen av svåra känslor som uppstår vid problematiska situationer. Ytligt emotionellt agerande innebär att individen "låtsas" känna något som denne faktiskt inte känner. Individen kan genom ett ytligt agerande framstå som glad och uppvisar ett leende, trots att denne egentligen inte är glad och utan kanske istället ledsen. Ytligt emotionellt agerande är alltså en känsla som inte stämmer överens med vad individen egentligen känner. Djupt emotionellt agerande innebär att individen uttrycker känslor som ett resultat av en upparbetad känsla. Individen kan exempelvis intala sig själv om att dennes arbete är bra, vilket denne lyckas upparbeta till en verklig känsla. Djupt emotionellt agerande är alltså den uttryckliga känslan som skapats av individen, och en påföljd av ett aktivt känslorarbete som individen har upparbetat. I det privata emotionella systemet utmärks "socialt utbyte" av känslor, som innebär att individens verkliga och "overkliga" känslor, upplevs i samverkan med andra individer. Hochschild menar också att emotionellt arbete är sådant ytligt eller djupt emotionellt agerande som utförs av avlönade personer, som en del av deras arbete.

Shott (ref. av Dahlgren & Starrin, 2004) beskriver "empatiska emotioner för rolltagande", vilka vanligtvis uppstår när individen mentalt identifierar sig med en annan människas situation och känner på samma sätt som den andre. Sådana emotioner inkluderar sympati, empati och medlidande. Collins (1990) belyser begreppet "den sociometriska stjärnan" som utmärker en människas centrala roll och tillgivenhet i en specifik grupp. Individen som utmärker en sådan central roll har den mest kraftfulla interaktionseffekten, liksom emotionella energin. Varje individ kan således placeras som en central deltagare eller som en "outsider" beroende på hur kraftfull interaktionseffekten i gruppen är.

6. Resultat och analys

De huvudteman som presenteras är *de ensamkommande barnens behov, de ensamkommande barnens integrationsprocess* och *det emotionella arbetet*. Det första huvudtemat har underteman som omfattar *ungdomarnas svåra reaktioner, relationsskapandet betydelse och familjestruktur*. Huvudtema två rör *skola, fritid och kulturutbytet*. Det tredje huvudtemat inbegriper *krisreaktioner, betydelsen av ett gemensamt förhållningssätt i personalgruppen* samt *ömsesidig omsorg mellan boendepersonal och ungdomarna på HVB-hemmet*. Resultatet analyseras med hjälp av tidigare forskning och studiens centrala begrepp.

6.1 De ensamkommande barnens behov

I detta avsnitt analyseras hur personal som deltog i studien, tillgodoser ungdomarnas behov utifrån Maslows behovstrappa.

6.1.1 Ungdomarnas svåra reaktioner

Samtliga deltagare har identifierat att ungdomarna lägger ett stort fokus på mat och sömn, och att det påverkar deras beteende om behovet inte tillfredsställs. Personal 1 uttrycker att när ungdomarna äter eller sover dåligt påverkas deras beteende, liksom humör negativt:

Vi märker att de mår dåligt. De har svårt att vakna på morgonen, lättirriterade, lättstötta, som vilken annan människa som helst som mår dåligt/.../När de börjar fungera i vardagssituationerna, skolan, sover på nätterna, äter som de ska, visar det indikationer på att de mår bra. (Personal 1)

Enligt Maslow (1943), avseende det fysiologiska behovet är mat och sömn av stor betydelse för en individs mående. Tillfredsställs inte dessa behov påverkas därför en individs motivation till att på något sätt få behovet uppfyllt. I situationer då ungdomarna på det aktuella HVB-hemmet inte förmår eller är omotiverade till att vakna på morgonen och fungera i vardagssituationer kan det således antas att det fysiologiska behovet brister för ungdomarna. Samtliga deltagare från personalgruppen uttrycker dock att de är medvetna om ungdomarnas behov och är därför uppmärksamma på konsekvenserna av att behovet inte tillfredsställs. När ungdomarna mår dåligt uttrycks det ytterligare genom att de ibland tar sönder föremål eller gör illa sig själva. Deltagarna tolkar att beteendet vilar på att ungdomen önskar uppmärksammas av omgivningen. Personalen som deltog i studien uttryckte att ungdomens beteende synliggör hur dennes välbefinnande har påverkats av tidigare upplevelser. Ungdomens utåtagerande beteende kan exemplifieras i följande citat:

Ungdomarna är i behov av att bekräftas och synas. Det är där det kan hända lite tråkiga saker, "titta på mig jag mår dåligt", så skär de sig. På grund av att de vill synas så blir det vissa påföljder av det, "ser du inte att jag mår dåligt, jag tar upp en stol och kastar den genom fönstret". (Personal 4)

Enligt Maslow (1943) innebär "bekräftelsebehovet" att individen i detta skede är i behov av erkännande och uppmärksamhet, liksom att individen vill känna sig betydelsefull. Det kan antas att deltagarna försöker svara på ungdomarnas bekräftelsebehov genom att exempelvis vistas i köket tillsammans, där alla kan uppmärksamma varje individs närvaro. Ungdomarna på HVB-hemmet blir således synliga för personalgruppen och det kan därmed skapas en trygg gemenskap på HVB-hemmet, vilket kan utläsas i följande citat:

Köket är en slags trygghetspunkt. Alla sitter där, alla ser dem, de försvinner inte, de är där. Se på mig, ta hand om mig. (Personal 4)

Detta kan förstås utifrån "trygghetsbehovet" där fysisk säkerhet är en viktig del för den enskilde. Det är också viktigt med en säker stabilitet i en föränderlig situation för att behovet ska uppfyllas (Maslow, 1943). Köket förblir därmed en säker plats för ungdomarna på HVB-hemmet, vilket personalen som deltog i föreliggande studie är medvetna om och motverkar därför inte ungdomarnas närvaro. Det kan således tänkas att det är betydelsefullt för personalen att ungdomarna har någon i deras närvaro som lyssnar på deras behov. Hopkins (2010) förklarar att de ensamkommande barnen har flera behov, varför professionella bör sträva efter att lyssna på barnen för att kunna hjälpa dem.

6.1.2 Relationsskapandets betydelse

Flertalet av deltagarna nämner betydelsen av att skapa bärande relationer till ungdomarna, för att det sociala arbetet som bedrivs på HVB-hemmet ska ge goda förutsättningar för ungdomarnas välbefinnande. Personalen som intervjuats önskar därför att ungdomarna

uppfattar dem som trygga omsorgspersoner i ungdomarnas liv. Det är också av stor betydelse för deltagarna att relationen fungerar för att de ska kunna utföra ett bra arbete med ungdomarna, liksom att personalen känner att arbetet som utförs är värdigt. En av deltagarna beskriver det på följande sätt:

Ifall jag inte har en bra relation med ungdomarna, kan jag inte fortsätta arbeta här. Det är inte tryggt. Man måste gilla jobbet för att komma hit. Om jag är osams och inte har en bra relation med alla, varför ska jag då komma hit? Då gör jag inte ett bra jobb. De måste känna sig hemma. Det måste finnas en viss känsla här. (Personal 5)

Kohli (2006) belyser att arbetet med ensamkommande barn är beroende av att det föreligger en god och utvecklad relation mellan professionella och barnet för att kunna bidra till ett effektivt socialt arbete. Då flertalet av deltagarna uttrycker att det är viktigt att tillhandahålla goda relationer i arbetet med ungdomarna, liksom att det är väsentligt för personalens egna trivsel i HVB-hemmet, kan relationsskapandet upplevas som en viktig aspekt för personalgruppen. Det kan tolkas att det föreligger en önskan om att skapa en trygghetskänsla för både personalgruppen på HVB-hemmet och ungdomarna på boendet, vilket kan förstås utifrån den andra uppsättning i behovshierarkin, "trygghetsbehovet" (Maslow, 1943). Utifrån personalens egna utsagor kan det således upplevas att det sociala arbetet som bedrivs på HVB-hemmet, inte är betydelsefullt om relationen brister. En deltagare uttrycker att ungdomen, till följd av en god relation, söker upp personal som finns på plats när ungdomen inte kan hantera svåra situationer på egen hand. Deltagaren tolkar att relationen kännetecknas av ett förtroende mellan personalen och ungdomen, varför ungdomen kan söka stöd vid behov i olika situationer:

Det känns bra att de kommer och knackar på ens dörr och vill ha någon att prata med. Ungdomen hade lika gärna kunna suttit i TV- rummet utan att ha sagt att han ens var vaken. Men att han knackade på min dörr är ändå ett tecken på att han vill ha någon med sig. (Personal 3)

Maslows (1943) teori om "kärlek och tillhörighetsbehovet" belyser att individer har behov av att känna kärlek och samhörighet, särskilt i ensamma situationer. I situationer där ungdomen på HVB-hemmet inte väljer att hantera problem på egen hand, skulle det kunna tyda på att denne känner en viss tillit till personalgruppen. Det skulle därför kunna innebära att personalen lyckats uppfylla det tomrum som ungdomen upplever i dennes ensamhet, när ungdomen väljer att anförtro sig till personalen i svåra situationer. Då ungdomen inte lyckas hantera sina problem på egen hand, kan det tolkas att självhävdebehovet inte är helt uppfyllt. Dock kan det tänkas att andra faktorer, som exempelvis att målgruppen utgörs av barn, påverka deras självständighet. Maslow (1943) beskriver att självhävdebehovet innebär att individen lyckas med problemlösning och accepterar sin verklighet. Individer som saknar denna förmåga kan drabbas av en känsla av tomhet. En deltagare uttrycker att de försöker möta ungdomarnas svårigheter i den mån det går. Vid otillräcklig kompetens i personalgruppen, erbjuds det annan professionell hjälp, i syfte att erbjuda den hjälp som ungdomarna är i behov av:

Vi arbetar inte med behandling på det viset, eller med behandling överhuvudtaget. Märker vi att det är någon som är i behov av behandling så sätter vi in professionell hjälp som tar hand om dem. Men vi försöker alltid stötta ungdomarna i deras mående. (Personal 1)

Detta kan förstås utifrån Maslows (1943) teori avseende "trygghetsbehovet" och "bekräftelsebehovet", då det kan skapas en trygghetskänsla hos ungdomarna på det studerade HVB-hemmet när personalen uppmärksammar deras hälsa, och personalen kan på så sätt

vägleda ungdomarna vidare till rätt hjälp. Relationsskapandet kännetecknas ytterligare av en specifik mentorroll som enligt majoriteten av deltagarna i studien, innebär en närmare kontakt till de ungdomar personalen är mentor för. Detta då personalen uttrycker att ungdomarna anförtror sig mer till mentorn i jämförelse med annan personal. Det kan därmed tolkas att ungdomarna kopplar trygghetskänslor med den specifika personen som är mentor för denne, vilket skulle kunna innebära att trygghetsbehovet på så sätt någorlunda uppfylls (jmf. Maslow, 1943). Däremot skiljer sig en av deltagarnas upplevelser avseende mentorrollens funktion, då denne inte upplever att mentorrollen bidrar till en närmare relation till ungdomen. Deltagaren uttrycker att det är betydelsefullt med ett jämnt förhållningssätt i relationskapandet med samtliga ungdomar:

Jag särbehandlar ingen, så den är inte så olik de andra. Förutom när vi kanske går och fikar ibland, men i övrigt så är det ingen skillnad. Det är ingen som är annorlunda. (Personal 4)

Deltagaren, som uttrycker sig annorlunda i jämförelse med resterande deltagare och har ett neutralt förhållningssätt avseende relationskapandet, kan bidra till en trygghet för samtliga ungdomar på HVB-hemmet (jmf. Maslow, 1943). Detta då ungdomarna har möjlighet till samma resurser hos den personal som förhåller sig jämlik till samtliga ungdomar på HVB-hemmet, varför ungdomarna inte enbart behöver förlita sig på sina mentorer. Majoriteten av deltagarna upplever att ungdomarna kan öppna sig om sina svårigheter. Det kan därför tänkas att relationen mellan personal och ungdomen påverkar hur ungdomen väljer att öppna sig om sin historia. Dock menar en i personalgruppen att ungdomarna aldrig öppnar sig fullt ut om deras situation:

Jag tror inte vi har haft en enda kille som har öppnat sig fullt ut. Man vet att det alltid är något som gör att de inte kan öppna sig helt. (Personal 2)

Kohli (2006) beskriver att tillitsfulla relationer bidrar till att ensamkommande barn vågar berätta ingående om svåra händelser av sitt liv. En förtroendefull relation mellan ungdomarna på HVB-hemmet och, deltagaren som upplever att ungdomarna inte öppnar sig för denne, kan därför upplevas brista, när denne inte delar ungdomarnas svåra upplevelser. Således kan det tolkas vara osäkert om ungdomarna finner "trygghet" i relationen till deltagaren som upplever att ungdomarna inte öppnar sig fullt ut (jmf. Maslow, 1943).

6.1.3 Familjestruktur

Samtliga deltagare uttrycker att det råder en önskan från personalgruppen att efterlikna en familj. Det kan därför tolkas som att personalen försöker upprätthålla en viss känsla av trygghet genom den "familjestruktur" som kan tänkas speglas på boendet. Deltagarna uttrycker att ungdomarna identifierar personalen utifrån specifika roller, som exempelvis en "mammoroll", vilket personalen försöker leva upp till:

Det finns lite "mammoroller" här och sen finns det de som är lite mer "kompis", det blir lite olika. Någon kallas för mormor då de tycker att hon är gammal och lagar god mat. Vi blir en väldigt blandad grupp och jag tror det blir en bra fördel för killarna. (Personal 3)

Fjällhed (2009) belyser vikten av trygghet i gemenskap med en nära "familjestruktur" som ska bidra till känslor av välbefinnande för barnet. Den trygghet som uppstår av den rådande familjära känslan, kan tänkas bli påtaglig när personal inte befinner sig på det aktuella HVB-hemmet. Detta då ungdomarna efterfrågar personal som inte arbetar eller är på plats. Personalen upplever att ungdomarnas känsla av saknad, kan likna saknaden för ungdomarnas ursprungliga omsorgspersoner. Det kan således vara ett tecken på att ungdomarna saknar

personalen och blir oroliga när de inte har vetskap om varför de inte befinner sig i deras närvaro:

Jag har märkt att om jag är borta 2-3 dagar så reagerar de som att deras mamma är borta. De frågar vad jag gör, vart jag är och varför jag inte är där. De känner sig väldigt trygga/.../Vi ger dem den hemmiljö som de saknar. Så de känner sig hemma. (Personal 5)

Enligt Maslow (1943) kan "trygghetsbehovet" aktiveras om omständliga situationer, som exempelvis krig erfärs eller om barn separerats från sina omsorgspersoner. Detta kan medföra känslor av rädsla när ovana situationer uppstår. En tolkning skulle kunna vara att ungdomarna upplever kontinuerliga separationer av "primära omsorgspersoner", då viss personal identifieras som modersgestalt eller liknande och förblir därför en viktig omsorgsperson för ungdomarna. Därmed kan det vara så att trygghetsbehovet aktiveras i samband med personalens "direkta" närvaro, då personalen inte ständigt arbetar på boendet. Den trygghet och känsla av familjegemenskap som kan tänkas kännetecknas på aktuella HVB-hemmet, kan därför resultera i att ungdomarna gärna umgås mycket med varandra i största möjliga mån. Majoriteten av deltagarna uttrycker att ungdomarna främst håller sig inomhus i HVB-hemmet istället för att umgås med andra individer utanför:

Vissa av killarna är väldigt "tigha" med dem på boendet så de hänger väldigt mycket ihop. Men sen har vi några som har börjat dragit sig ut, ju längre de har varit här desto fler kompisar får de utanför. (Personal 3)

Maslows (1943) behovsteori avseende "kärleks- och tillhörighetsbehovet", innebär att en individ, beroende på tidigare upplevelser, är mer eller mindre beroende av att tillhöra en grupp. Däremot menar Personal 3, också att ungdomarna börjar söka andra kontakter utanför boendet efter en längre period som de vistas i det nya samhället. Således kan det antas att personalen arbetar för att ungdomarna ska kunna hantera ovana situationer, då vissa av ungdomarna efter en period söker sig utåt i samhället. Trygghetsbehovet kan därmed tänkas inte vara lika påtaglig för dessa ungdomar. De ungdomar som deltar i samhället och inte söker efter trygghet på det aktuella HVB-hemmet kan också förstås utifrån Maslows (1943) teori, om att individens tidigare upplevelser, styr vilket behov som är mest betydande i den aktuella situationen. Behovet av kärlek och tillhörighet är därför mindre betydelsefullt om individen har tidigare upplevelser av positiva relationer med andra. Trygghetsbehovet har heller inte lika stor betydelse om trygghet och säkerhet tidigare uppfyllts (Maslow, 1943).

6.2 De ensamkommande barnens integrationsprocess

I följande avsnitt analyseras hur personalens arbetar för att främja ungdomarnas utveckling i samhället. Vi vill särskilt analysera hur personalgruppen förhåller sig i arbetet utifrån begreppen "integration" och "assimilation".

6.2.1 Skola

Av personalens utsagor framkommer det att samverkan med andra myndigheter, som exempelvis skola är en viktig förutsättning för ungdomarnas utveckling. Deltagarna menar vidare att det svenska språket har en stor betydelse för utvecklingen i det nya samhället:

Vi har ett väldigt bra samarbete med skolan och vi vill få in dem där så snabbt som möjligt, få ut dem i samhället helt enkelt. Så att de inte blir fast här på HVB-hemmet. Språket är det absolut viktigaste. (Personal 3)

Bravo & Lönnback (2003) belyser att ungdomars skolgång är betydelsefull för att kunna uppfylla den psykosociala och objektiva, liksom materiella integration som förenar denna grupp med samhällets språk, vänskapsrelationer samt förutsättningar till framtida arbetsmöjligheter och status. Det kan tänkas att det aktuella HVB-hemmet önskar samarbeta med skolan för att uppfylla integrationens syfte. Integration handlar om att anpassa individer från olika kulturer till att medverka i samhällsgemenskapen utifrån vad samhället kräver, genom exempelvis undervisning (Al-Baldawi, 1998). Deltagarna uttrycker att skolans inställning om ungdomarnas deltagande i skolan, inte ska skilja sig från "andra svenska ungdomar", varför det kan tänkas att skolan inte beaktar ungdomarnas tidigare historia som orsak till varför ungdomarna kan avvika från skolundervisningen. Personalens upplevelser av skolans inställning avseende ungdomarnas skolsituation kan utläsas i följande citat:

Skolan tycker att våra ungdomar ska sköta sig som alla andra "svenska" ungdomar. (Personal 1)

Baianostovu (2012) menar att individer eller grupper som överger den egna kulturen, språket och historien, anpassar-, liksom "assimilerar" sig på så sätt till det nya samhället. Assimilation kan således ske genom att samhället "tvingar" individen att anpassa sig till de normer och värderingar som föreligger i den nya kulturen. Det kan således tänkas att skolans inställning präglas av ett assimileringssperspektiv på grund av att det utifrån personalens utsagor kan tänkas att skolan inte tar hänsyn till ungdomarnas tidigare historia. Dock går det inte att uttala sig om att skolan helt utgår från ett assimilationsperspektiv, då det kan tänkas finnas en önskan - från både skolan och personalgruppen - att samarbeta, liksom då skolundervisningen ses som en viktig del i integrationsprocessen. Utifrån deltagarnas utsagor om att de förhåller sig accepterande till ungdomarnas frånvaro i skolan, kan det vila på att personalgruppen har möjlighet att skapa en förståelse för ungdomarnas situation på grund av relationsskapandet betydelse:

Vi är glada varje gång de går till skolan. Om de vill vara hemma från skolan, så får de vara hemma från skolan. De har ingen skolplikt. De är där frivilligt. (Personal 1)

Individer av olika bakgrunder integreras i samhället genom att anpassa sig till de krav som ställs från omgivningen men behåller sin kulturella identitet (Al-Baldawi, 1998). Ungdomarnas utveckling i samhället kan således påverkas positivt av att det kan tänkas föreligga ett gott samarbete mellan skolan och det studerade HVB-hemmet, men då deltagarna uttrycker att skolan inte alltid är lika "accepterande" till ungdomarnas frånvaro i skolundervisningen, kan det komma att påverka ungdomarnas situation, liksom deltagande i det nya samhället negativt. Angel och Hjern (1992) menar att anpassningen till den svenska kulturen och språket är beroende av hur barn med annan bakgrund än svensk, klarar av att balansera gamla och nya sedvanor. Omgivningens, exempelvis skolans reaktioner på svårigheter är också en avgörande faktor för denna anpassningsförmåga. Enligt Höijer och Magnusson (2008) brister personal på HVB-hem i arbetet avseende förståelsen för de ensamkommande barnens problematik i skolan som ofta bemöts av negativitet eller ignorans. Deltagarnas beskrivning av hur de bemöter ungdomarnas problematik avseende skolsituationen kännetecknas dock inte av ignorans, då skolan ses som betydelsefull i integrationsprocessen för ungdomarna på det aktuella HVB-hemmet.

6.2.2 Fritid

Flera deltagare beskriver att kontaktnätet utanför det aktuella HVB-hemmet är betydelsefullt för ungdomarnas integrationsprocess. En deltagare beskriver att personalen därför försöker få ungdomarna att delta i olika aktiviteter och på så sätt motverka att umgänget med utomstående begränsas.

Fritidsaktiviteter är också jätte viktigt. För vårt mål är att de ska söka sig ut till föreningslivet och samhället så att de får andra kontakter än de på boendet. De boar gärna in sig på HVB-hemmet och det försöker vi motverka. (Personal 5)

Deltagande i sociala aktiviteter är en bidragande faktor till en god integrationsprocess som ska anpassa människor från olika kulturer till samhällsgemenskapen. Syftet med denna integrationsform är för individen att utveckla ett samspel med omgivningen (Al-Baldawi, 1998). Att få ungdomarna att förstå betydelsen av ett kontaktnät menar deltagarna är viktigt, och de försöker därför motivera och uppmärksamma ungdomarnas önskemål som ska bidra till ett samhällsdeltagande utanför boendet. Det framkommer att det ibland kan vara svårt att uppfylla ungdomarnas önskemål men en deltagare uttrycker att de inte försöker omöjliggöra dessa:

Vi försöker snappa upp deras vilja till fritidsaktiviteter och vad de vill göra och skapa förutsättningar för att kunna göra det. (Personal 2)

Kohli (2006) belyser att den professionella rollen kan vara både till hjälp och hinder, då barnen förlitar sig på den professionella men också ställer orealistiska krav som inte kan uppfyllas. En av deltagarna på det aktuella HVB-hemmet menar alltså att personalen inte försöker skapa hinder för ungdomarnas "svåruppfyllda" önskemål, vad gäller fritidsaktiviteter. Däremot uttrycker deltagaren att de istället försöker konkretisera om en specifik aktivitet i sig, skulle kunna medföra hinder för ungdomens vardag, i syfte att få ungdomen att överväga hindren på egen hand:

Vi har sex ungdomar som gärna skulle vilja åka till en större stad och träna "taekwondo" vilket inte finns i närområdet. Vi började titta på vad som krävs för att de ska kunna ta sig till och från träning. Det blir min uppgift att sammanställa det, presentera det för killarna och se om det är rimligt. (Personal 1)

Det kan därmed tolkas att det aktuella HVB-hemmet försöker få ungdomarna att uppnå en "psykosocial integration", vilken Bravo och Lönnback (2003) menar handlar om individens egna upplevelse och känsla av att vara en del av samhället. HVB-hemmet samverkar med flera organisationer och förbund, i syfte att möjliggöra ett brett föreningsliv för ungdomarna. Den samverkan som kan tänkas föreligga, utmärker en öppenhet, utifrån dess intresse som möjliggjort kostnadsfria aktiviteter för ungdomarna på det aktuella HVB-hemmet. Integrationsprocessen är beroende av förutsättningarna för deltagande och engagemang, liksom av den öppenhet som föreligger i samhället och hur sociala rättigheter levereras (Lister, ref. av Gustafson, 2004). Wigg (2008) menar att det är viktigt att det finns plats och acceptans för flyktingars deltagande i samhället för att bidra till ett meningsfullt liv för denna grupp. Trots möjligheten till kostnadsfria aktiviteter undviker en grupp ungdomar med samma kulturella bakgrund att medverka i dessa, på grund av den kostnadsfria möjligheten. Ungdomarnas definitionen av vad som är en värdefull aktivitet kan därför bero på kulturella bakgrundsfaktorer, vilket personalen inte förstår sig på:

Och en viss grupp ungdomar med en gemensam kultur här på boendet är duktiga på det där att om det inte kostar så är det ingen aktivitet. Och det kommer jag aldrig förstå /.../ att få de att börja med något kan vara väldigt utmattande ibland. (Personal 4)

Det kan antas att personalen försöker motivera ungdomarna till att medverka i andra aktiviteter samtidigt som det anordnas en gemensam aktivitet för samtliga i slutet av månaden. Heron & Chakrabarti (2002) menar att det är av stor vikt att personal på boende för ungdomar, motiverar dem för att de mål som föreligger ska uppfyllas. Det kan tolkas att personalen på det aktuella HVB-hemmet gör sitt bästa för att få ut ungdomarna i samhället, då ungdomarnas kulturella värderingar avseende kostnadsfrågan för aktiviteter inte överväger ett "icke-fritidsdeltagande". Detta då personalen på något sätt anordnar andra passande aktiviteter och respekterar att ungdomarna inte vill delta i kostnadsfria aktiviteter av särskilda skäl. Personalen arbetar således med ett integrationsperspektiv avseende "fritidsfrågan" då ungdomarnas kulturella värderingar respekteras och motivation till fritidsdeltagandet anpassas till ungdomens egna önskemål.

6.2.3 Kulturutbyte

Deltagarna i studien beskriver att de tar hänsyn till ungdomarnas kultur genom att exempelvis fira deras religiösa högtider och anpassar sig efter dem. Vidare beskriver en deltagare att varje ungdom ska värdesättas lika, oavsett kulturell ursprung. Deltagaren menar att personalen intar ett öppet förhållningssätt och avvisar ingen ungdom.

Nu blir det ramadan snart och då försöker vi anpassa oss efter det. Likadant med vissa maträtter, en del äter ju inte fläsk. Alla ska ha rätt till en plats här. Det spelar ingen roll om du är kristen eller muslim, det ska inte bli så att någon grupp blir åsidosatt. (Personal 1)

En öppenhet i relationer och en jämställd inställning, förutsätter en gynnsam integrering. Det förutsätter också att individen har möjlighet att behålla ursprungslandet kulturella normer (Al-Baldawi, 1998). Utifrån de utsagor Personal 1 uttrycker kan det tänkas att personalen på boendet försöker integrera ungdomarna genom att respektera ungdomarnas övergripande traditioner samtidigt som de vägleder dem ut i samhället. Baianstovu (2012) menar att en lyckad integration utmärks av ett respektfullt bemötande, som ger plats till olika kulturer. De kulturella olikheterna, liksom intresset för dessa kan antas vara allt för stort på det aktuella HVB-hemmet, vilket enligt Personal 4 påverkar integrationsprocessen (jmf. Schierenbeck, 2003). Den svenska kulturen kan tänkas gå "förlorad" på grund av att det skapas grupperingar utifrån de olika traditioner som ungdomarna samt majoriteten av personalgruppen gemensamt delar, vilket går att utläsa i följande citat:

Det hade varit bra om fler åt fläsk, så att man inte bara kör det här med "halal". Mycket för att det inte ska bli segregation på boendet. Jag kände det lite då fläskpannan märktes med ett rött band. Det var en stekpanna som kastades ut för att det hade stekts fläsk på den. Nummer två var att fläskprodukterna skulle vara i förrådet. (Personal 4)

Lidskog och Deniz (2009) menar att assimilation introducerar kulturella grupper till att helt anpassa sig till den kultur som är dominerande i samhället. De gemensamma kulturella traditionerna som råder mellan ungdomarna och personal, försöker således uppfyllas till största möjliga mån, vilket Personal 4 anser kan hindra ungdomarnas anpassning i samhället. Det kan tolkas att Personal 4 försöker skapa en gemensam kulturell likhet på HVB-hemmet som ska präglas av det svenska samhället, liksom att det också kan utgöra en möjlighet till att visa den svenska kulturen. Det är således inte säkert huruvida deltagaren menar att ungdomarnas kulturella traditioner ska begränsas helt, men det kan tolkas att

deltagarens utsagor visar att det föreligger ett för stort fokus på ungdomarnas tidigare kultur, vilket kan komma att begränsa integrationsprocessen i det nya samhället. Vidare beskriver samtliga deltagare att ungdomarna på boendet behåller sin kultur och religion, men att deras värderingar reduceras med tiden i det svenska samhället. Detta då ungdomarna uppmärksammar att deras kultur skiljer sig från den svenska kulturen. En av deltagarna beskriver hur det kan vara:

Oftast behåller de sin kultur när de kommer hit men de försöker anpassa sig och smälta in. I början kan muslimerna gå iväg och be men sen efter ett tag när de märker att ingen annan ber i skolan kan de bli lite mer diskreta, nästan som att de skäms lite. (Personal 2)

Ungdomarnas identitet påverkas av den nya kulturens värderingar och traditioner, på grund av de själva med tiden släpper sina tidigare kulturella normer. Utifrån de utsagor Personal 2 uttrycker kan det tänkas att ungdomarna försöker anpassa sig till de normer som föreligger i det nya samhället, exempelvis genom att avgränsa sitt religiösa utövande. Det kan således tänkas att samhället "tvingar" ungdomarna till att anpassa sig till den nya kulturen för att inte hamna i utanförskap. Ungdomarna förändrade beteende avseende värderingar och traditioner, på grund av anpassningsbehovet, kan därmed tyda på en påbörjad assimilering. Assimilering kan leda till att enskilda förlorar sin identitet på grund av den inre konflikt som uppstår i samband med kulturbytet (Al-Baldawi, 1998). Dock försöker det kan det antas att personalen på det aktuella HVB-hemmet respektera ungdomarnas kulturella bakgrund och önskar inte påverka ungdomarnas kulturella identitet i integrationsprocessen, oavsett den "rådande" samhällssynen. Det kan också tänkas att ungdomarnas förändrade beteende vilar på en påbörjad integrering i samhället, beroende på hur de själva inställer sig till att välja anpassa sig, eller om de själva upplever att de "tvingas" förändra sitt beteende för att inte "avvika" i samhället. För att skapa en förståelse för den svenska kulturen och dess normer menar Personal 4 att språket är ett viktigt verktyg. Denne menar att det skapar förutsättningar för hur ungdomarna på boendet kommer att utvecklas i det nya samhället.

Det är viktigt att de lär sig prata svenska. Kan de inte språket ordentligt så kan de inte flytta tycker jag, annars är det svårt att skaffa jobb och vänner osv. Med språket kommer våra seder och det som är normalt här i Sverige. (Personal 4)

Fjällhed (2009) belyser att det nya språket är av betydelse för ensamkommande barns möjligheter i integrationsprocessen. I det aktuella HVB-hemmet talar viss personal och ungdomar samma modersmål, varför det blir vanligt förekommande att inte använda det svenska språket i vardagssituationer:

Vi pratar inte svenska, jag kan inte ljuga och säga att vi alltid gör det. (Personal 5)

Dock anser samtliga i den studerade personalgruppen att det svenska språket är det mest grundläggande verktyget i integrationsprocessen, och då det inte alltid tillämpas i praktiken kan det komma att påverka ungdomarnas integrering i samhället negativt. Det kan tolkas att personalen på så sätt inte inställer sig till att ungdomarna ska överge sin kultur och sitt språk, varför personalen heller inte utgår från ett assimileringsspektiv.

6.3 Det emotionella arbetet

I detta avsnitt analyseras deltagarnas känslöhantering i arbetet med ungdomarna utifrån ett emotionellt arbete.

6.3.1 Krisreaktioner

En av deltagarna förklarar att vissa ungdomar har försökt uttrycka sina känslor genom exempelvis suicidförsök. Denne menar att personalen i sådana situationer försöker skapa en förståelse för ungdomens agerande, men ändå försöka hantera situationen utan att känslorna tar över:

Om det till exempel är ett suicidförsök som har hänt på boendet, så har vi rutiner om vad vi ska göra. Men det är klart att när man väl är på plats så känner man inte så jätte mycket för då är man så fokuserad på att lösa situationen just då. Men det är mer i efterhand man funderar att, Gud det kunde ha gått såhär eller sådär. (Personal 3)

Hochschild (1983) menar att "djupt emotionellt" agerande innebär att individen har arbetat effektivt med de känslor som denne uttrycker. Det kan således antas att Personal 3 lyckats med ett "djupt emotionellt" agerande i svåra situationer, då "överväldigande" känslor inte påverka hanteringen av arbetet med ungdomen på HVB-hemmet. Det kan därmed tänkas att personalen istället lägger fokus på att förstå ungdomens beteende till följd av de känslor som uppstått hos denne. Agerandet karaktäriserar därmed ett emotionellt arbete som kan innebära att personalen arbetat effektivt med sina egna känslor, i syfte att förstå ungdomens beteende. Dahlgren och Starrin (2004) belyser vikten av att studera individer utifrån emotioner för att kunna förstå enskilda individers beteenden. En av deltagarna exemplifierar ett ytterligare tillvägagångssätt för att lösa situationer när en ungdom på boendet visar ett utåtagerande beteende. I sådana situationer menar deltagaren att personalen försöker lugna ner ungdomen och därefter söka kontakt med denne för att få kontroll över det som sker, vilket beskrivs i följande citat:

Det personalen försöker göra i sådana situationer är att sitta med ungdomen skrika av sig så att han blir lite lugn och sen i nästa steg ta kontakt med honom och försöka dämpa det ytterligare för att sedan prata om situationen. (Personal 2)

Utifrån de utsagor Personal 2 beskriver, kan det tolkas som att personalen lyckas kontrollera spontana känslor som uppstår i samband svåra situationer och kan därför förhålla sig till ett emotionellt arbete. Hochschild (1983) menar att vid djupt emotionellt agerande har den professionelle lärt sig att skapa en verklig känsla, vilket även ställer krav på att denne uppträder på ett behärskat sätt. Deltagarna i studien beskriver att det är viktigt att bemötandet karaktäriseras av ett positivt förhållningssätt för att kunna hjälpa ungdomen i situationer där denne exempelvis är ledsen på grund av saknad av sin familj. En deltagare beskriver att det är viktigt för personalen på boendet att i sådana svåra situationer visa ett "glatt" humör för att bidra till en förbättrad situation för ungdomen.

De saknar sitt hemland sin familj och vänner. De förlorar ju en hel värld när de kommer hit. De lämnar något och påbörjar något nytt/.../Då försöker vi istället vara positiva och glada för att tänka framåt. Nu ser situationen ut som den gör. Hur kan vi få den bättre. Se vad de behöver för stöd (Personal 3).

Det kan tänkas att personalen på boendet låtsas känna sig glada och positiva, i syfte att skapa en god atmosfär för ungdomen, trots att personalen egentligen är ledsna över ungdomens situationen. Då ungdomen eller omgivningen inte uppmärksammar denna "låtsaskänsla", kan det antas att personalen lyckats upprätthålla ett ytligt agerande. Vid ytligt emotionellt agerande "låtsas" personalen känna något den inte känner. Personalen visar exempelvis upp ett leende som ska ge intryck av att den enskilde är glad när denne egentligen inte är glad, för att den andre ska bli lugn (Hochschild, 1983).

6.3.2 Betydelsen av ett gemensamt förhållningssätt i personalgruppen

Det framkommer från de flesta deltagarna att det råder delade meningar om hur personalen

bör förhålla sig i mötet med ungdomarna, vilket påverkar hur de tillsammans hanterar ungdomarnas svårigheter. Personalens agerande kan därför föra med sig konsekvenser när arbetet skiljer sig. En deltagare i studien ger en beskrivning av arbetets åtskillnad:

På sådana här jobb måste det finnas en balans med att arbeta med hjärnan och hjärtat. Det är väldigt lätt hänt att hjärtat tar över och att man bara arbetar för att "det är synd om dem", på grund av olika anledningar. Det kan vara en svaghet att kollegor ibland blir för känslomässiga, drabbas för mycket av ungdomarnas situation och lever sig in i dessa samt att de agerar med hjärtat och inte ser till konsekvenserna. (Personal 2)

Hochschild (1983) belyser att djupt emotionellt agerande innebär att den enskilde kan uttrycka en upparbetad känsla som därmed förblir verklig. I det aktuella HVB-hemmet kan det djupa emotionella arbetet tänkas brista när viss personal handlar efter sina känslor och inte "kontrollerar" dessa. Detta då personalen påverkas känslomässigt av ungdomarnas svåra situation och agerar därefter. Det kan antas att viss personalen på HVB-hemmet således inte har lärt sig hantera sina verkliga känslor för att kunna hantera svåra situationer, vilket Hochschild (1983) menar är betydelsefullt för att utföra ett emotionellt arbete. Deltagarna i studien beskriver att de är medvetna om att deras sätt att arbeta skiljer sig och att det för med sig konsekvenser för ungdomarna. Den skillnad som råder mellan deltagarnas förhållningssätt gentemot ungdomarna påverkar dock inte en deltagare i till att agera annorlunda, varför vissa känslor uppstår i personalgruppen:

Jag kan inte handla utan känslor. Det går inte för mig. Jag tycker exempelvis synd när en unge sover på soffan i köket. Jag kan inte låta bli att inte hämta ett täcke. Fast de andra i personalgruppen skrattar åt mig. Men jag bryr mig inte. Jag gör så hemma så varför ska jag inte göra så här. (Personal 5)

Detta kan tänkas påverka boendepersonalens relation till varandra, på grund av att känslor hanteras olika som därmed påverkar det emotionella arbetet på det aktuella HVB-hemmet. Dahlgren och Starrin (2004) belyser att emotioner är en betydelsefull aspekt i sociala interaktioner utifrån relationsskapandet till individer, liksom samhället som helhet. Deltagaren som i vissa situationer handlar på samma sätt som denne gör i sin egen hemmiljö med sin familj, kan därmed tycka "synd om ungdomarna" och låter känslorna ta över. Denne deltagare kan således tänkas skapa ett känslomässigt band till ungdomarna som påverkar det emotionella agerandet. Detta kan förstås utifrån det Susan Shott (1979, ref. av Dahlgren och Starrin, 2004) beskriver avseende empatiska emotioner för rolltagande. Dessa emotioner utmärks vanligtvis när en individ mentalt identifierar sig i en annan individs situation, vilka emotioner kan innefatta empati, sympati och medlidande. Således kan det antas att det emotionella arbetet brister hos den deltagare som agerar annorlunda och känner sympati för ungdomens situation och agerar därefter. Det behöver dock inte innebära en negativ påverkan för ungdomen men kan tänkas vara avgörande för hur det sociala arbetet bedrivs, på grund av att det emotionella arbetet skiljer sig på det aktuella HVB-hemmet. Det framkommer ytterligare av en deltagare att personalgruppen på boendet har "tjafsats" på grund av delade meningar om hur en viss situation ska hanteras, då personal låtit känslorna ta över.

Det blev tjafs mellan oss i personalgruppen, på grund av att en personal gjorde som en ungdom önskade. Personalen fick skäll av oss för att denne gjorde det, då det var ett krav utöver verksamhetens mål. (Personal 5)

Melnick, Wexler, Chaple & Banks (2006) belyser att det finns ett samband mellan en enad arbetsgrupp som har ett gemensamt förhållningssätt och klienternas engagemang och utveckling. Det gemensamma förhållningssättet är därmed också betydelsefullt för kvalitén i

vården. I det aktuella HVB-hemmet påverkas det emotionella arbetet när ett gemensamt förhållningssätt i bemötandet av ungdomarnas svårigheter skiljer sig. I situationer när personalen låter känslorna ta över och avgöra handlandet, kan det tänkas att personalen inte lyckas med varken ett djupt emotionellt agerande - att individen kan uttrycka en upparbetad känsla som därmed förblir verklig, eller ett ytligt emotionellt agerande - att individen döljer sina verkliga känslor, vilka ersätts med ett "falskt" intryck för omgivningen. Det emotionella arbetet kan således tänkas brista hos personalen på det studerade HVB-hemmet på grund av delade meningar som råder i arbetet med ungdomarna.

6.3.3 Ömsesidig omsorg mellan boendepersonal och ungdomarna på HVB-hemmet

Det framkommer att det är betydelsefullt för personal att känna sig behövd i svåra situationer, vilket enligt Personal 4, kräver att de kan kontrollera sina känslor. I en problematisk situation, exempelvis när en ungdom skurit sig själv, upplevde en av deltagarna ingen panik och fokuserade på den rådande situationen:

Det var en kille som hade skurit sig själv. Det känns bra att behövas. Och det här blodiga rummet, han var ju inte där då. Jag tänkte mest på mina kollegor som var där. Hur de kände sig. Sedan städade jag upp det. Jag kände inget speciellt, det var ansvar liksom, ingen panik. (Personal 4)

Den kan tänkas att Personal 4 skapade en förståelse för situationen men påverkades inte starkt känslomässigt av den. Det kan tolkas att denne istället agerade utifrån det som behövdes utföras praktiskt. Situationen kunde således kontrolleras, vilket kan vara ett tecken på att Personal 4 arbetat effektivt med att kunna behärska sina känslor vid svåra situationer. Agerandet karaktäriseras således utifrån ett djupt emotionellt arbete (jmf. Hoschchild, 1983). I det aktuella HVB-hemmet, beskrivs ungdomarna vara duktiga på att lägga märke till personalens mående utifrån personalens "oäkta" känslouttryck som genomskådas. En deltagare uttrycker det på följande sätt:

De ser direkt om det är någon som mår dåligt och sådär. De kanske inte går in direkt på varför, men de är otroligt duktiga. Man tror man har världens bästa face, men nej. Så det ser dem. (Personal 4)

Boendepersonalens agerande kan därmed tolkas som att de inte klarar av att behålla sina känslor för sig själva, varför ett ytligt emotionellt agerande i vissa fall kan tänkas brista. Hoschchild (1983) belyser "ytligt emotionellt" agerande som ett resultat av att individen döljer sina verkliga känslor, vilka ersätts med ett "falskt" intryck för omgivningen. En deltagare uttrycker att deras personliga egenskaper kan ha en stor påverkan på ungdomarna i HVB-hemmet, utifrån det rolltagandet som utmärker en specifik personlighet. Det framkommer att en enskild personal lyckas överföra känslor av glädje till omgivningen, genom dennes närvaro, liksom dennes leende.

Vi har en som inte vet hur bra den är. Bara genom dennes sätt att le när han/hon kommer in i köket får alla att må bättre liksom. Men denne tror inte på sin egen förmåga, men är bäst här. (Personal 3)

Collins (1990) belyser "den sociometriska stjärnan" som karaktäriserar en individs centrala roll, vilken bidrar till den starkaste interaktionseffekten, det vill säga den emotionella energin i gruppen. Den enskilda personalens agerande kan förstås utifrån det Hochschild (1983) menar med "ytligt emotionellt agerande", då leendet kan vara oäkta, i syfte att dölja känslor av nedstämdhet. Agerandet kan ytterligare förstås utifrån det Hochschild (1983) menar med "djupt emotionellt agerande", som förklarar att individen aktivt upparbetat en verklig känsla

som denne lever upp till. Det kan tolkas att den enskilde personalen aktivt upparbetat glädjekänslor som denne uttrycker för omgivningen. Det är därmed oklart om den enskilda personalen förhåller sig till ett ytligt-, eller djupt emotionellt agerande. Dock utmärks ett lyckat emotionellt arbete, utifrån att den enskilda personalen kan hantera och styra sina egna känslor och påverka omgivningens emotionella reaktioner.

7. Slutdiskussion

Den föreliggande studiens syfte är att undersöka hur personal på ett HVB-hem arbetar med ensamkommande barn och hur personal hanterar sina egna känslor i arbetet med målgruppen.

I följande avsnitt diskuteras föreliggande frågeställningar, utifrån det resultat som framkommit ur det empiriska materialet. Hur personalen arbetar med de ensamkommande barnens *behov, integration*, liksom med deras egna *känslor* - är viktiga frågor som förenar varandra. Studiens slutsatser som baseras utifrån föreliggande frågeställningar, presenteras separerade, i syfte att tydliggöra resultaten. Syftet är ändå att frågeställningarna ska förstås utifrån ett helhetsperspektiv.

7.1 Hur tillgodoses de ensamkommande barnens behov av personalen på HVB-hemmet?

HVB-hemmets arbetssätt karaktäriseras av en önskan om att uppfylla de ensamkommande ungdomarnas grundläggande behov. Ungdomarnas tidigare upplevelser påverkar deras sömn och matlust, liksom deras beteende som följd av att det fysiologiska behovet inte tillfredsställs. En slutsats är att personalen på det aktuella HVB-hemmet till stor del är trygga omsorgspersoner för ungdomarna, då de uppmärksammar ungdomarnas behov och medvetandegör hur de ska möta de grundläggande behoven i olika situationer.

Resultatet visar att personalgruppen vid det studerade HVB-hemmet arbetar efter att skapa bärande relationer till ungdomarna. Personalen uttrycker att mentorskapet syftar till en trygghet och närmre kontakt till ungdomarna, vilket möjliggör för personalen att lättare möta ungdomens behov utifrån en tillitsfull relation som utmärks av en öppen dialog. Detta möjliggör för personalen att lättare skapa en förståelse för ungdomens situation. Det förtroende som råder till följd av en god relation påverkar huruvida ungdomen på HVB-hemmet söker hjälp i svåra situationen. Därmed skulle det kunna vara så att trygghets- liksom bekräftelsebehovet försöker tillgodoses av personalen. Personalens arbetssätt karaktäriseras ytterligare utifrån att de försöker uppnå en familjekänsla, i syfte att försöka tillgodose ungdomarnas kärlek-, och tillhörighetsbehov (jmf. Wigg, 2008). Det som framkommit i studiens resultat är vidare att det studerade HVB-hemmets personal strävar efter att tillgodose ungdomarnas behov till största möjliga mån och avvisar därför ingen ungdom. Arbetssättet karaktäriseras utifrån varje ungdoms individuella behov. De grundläggande behoven avseende det fysiologiska-, trygghets-, kärlek och tillhörighets-, samt bekräftelsebehovet kan därmed anses åtminstone delvis uppfyllda av personalgruppen för ungdomarna i olika situationer. Dock har det visat sig att "självhävdelsebehovet" inte uppfyllts i särskilt hög grad hos ungdomarna, då deras behov utmärks av ett beroende av stöd från arbetsgruppen, liksom av professionell hjälp, och de lyckas därmed inte lösa svåra problem på egen hand. Det studerade HVB-hemmets övergripande mål om att de ensamkommande barnen ska utvecklas till helt självständiga och välfungerande individer, är således inte helt uppfyllt.

7.2 Hur arbetar HVB-hemmets personal med de ensamkommande barnens integrationsprocess?

Personalen vid det aktuella HVB-hemmet ser skolan som en viktig aspekt i ungdomarnas integrationsprocess. Det är av den anledningen betydelsefullt för personalen att samverka mellan det studerade HVB-hemmet och skolan fungerar, för en gynnsam utveckling för ungdomen. Även Hessle (2009) förklarar skolan som betydelsefull för ensamkommande barns integrationsprocess i det svenska samhället. Dock framkommer det att det råder skiljaktiga meningar om ungdomarnas engagemang i skolan. HVB-hemmet visar förståelse för när ungdomarna är omotiverade till att delta i skolundervisningen på grund av deras historiska och kulturella svårigheter. Skolans inställning är istället att ungdomarna ska delta som alla andra, "svenska" ungdomar. Ungdomarnas utveckling i samhället kan därmed påverkas av att HVB-hemmet har ett bristande samarbete med skolan, på grund av att HVB-hemmet intar ett integreringsperspektiv vilket "krockar" med skolans assimilationsperspektiv. Deltagandet i fritidsaktiviteter är enligt personalen en ytterligare viktig aspekt för ungdomarnas integrationsprocess. Personalen strävar efter att engagera ungdomarna i olika aktiviteter, i syfte att bidra till ett bredare kontaktnät. Detta genom att ungdomarnas samhällsdeltagande karaktäriseras av att personalen i största möjliga mån försöker uppfylla ungdomarnas önskemål avseende specifika aktiviteter och inte skapa hinder för dessa. Resultatet visar att personalen istället försöker få ungdomarna att förstå föreliggande hinder på egen hand, och på så sätt få ungdomarna att känna att de är en del av samhället. Även Lister (ref. av Gustafson, 2004) belyser att "handla som medborgare", innebär att individen agerar utifrån den medborgerliga statusen och dess resurser.

Resultatet visar att ungdomarnas kulturella bakgrund beaktas och personalgruppen anpassar sig till deras religiösa högtider och specifika maträtter. Personalgruppens förhållningsätt som karaktäriseras av en "öppenhet", leder till att ungdomarna kan behålla sina kulturella normer och värderingar (jmf. Wigg, 2008). Av personalens utsagor framkommer det att språket har en stor betydelse för ungdomarnas utveckling i det svenska samhället. Resultatet visar dock att viss personal och ungdomar talar samma modersmål, vilket ofta ersätter det svenska språket i vardagssituationer. Då det svenska språket inte alltid tillämpas i praktiken på det aktuella HVB-hemmet, kan det påverka ungdomarnas integrationsprocess negativt.

7.3 Hur arbetar personalen emotionellt med de ensamkommande barnen

Det emotionella arbetet på det aktuella HVB-hemmet karaktäriseras utifrån både ett djupt och ett ytligt emotionellt agerande, beroende på situation och personalens förhållningssätt. I krisrelaterade situationer i arbetet med ungdomarna, har personalen i de flesta fall lyckats med att kontrollera sina känslor och inte låtit känslorna påverka arbetet. Resultatet visar därmed att personalen i de flesta fallen arbetat effektivt med sina egna känslor, i syfte att förstå ungdomens beteende och därefter kunna hantera dennes situation. Dock föreligger en medvetenhet i personalgruppen att arbetet och det professionella förhållningssättet skiljer sig dem emellan avseende det emotionella arbetet. Det framkommer att känslohanteringen i vissa fall skiljer sig, vilket påverkar det professionella arbetet när arbetet karaktäriseras av att personalen låter sina egna känslor ta över vid svåra situationer. Det kan således antas att personalens bristande samsyn i det emotionella arbetet påverkar hur de kommer att hantera ungdomarnas svårigheter på olika sätt. Resultatet visar dock att det professionella förhållningssättet från personalen, är betydelsefullt för det emotionella arbetets praktik. Personalen försöker därmed överföra positiva känslor till ungdomen vid svåra situationer. Det är inte säkert att personalen egentligen känner sig "glada" men försöker ändå inta ett ytligt emotionellt agerande i dennes professionella roll. Dock framkommer det att ungdomarna på det aktuella HVB-hemmet är duktiga på att genomskåda personalens "humör", varför det är

osäkert om det ytliga emotionella agerandet lyckas upprätthållas av personalgruppen i alla situationer.

7.4 En sammanflätning av empiriska resultat

Av föreliggande resultat som presenterats, framkommer det att personalen önskar skapa en familjekänsla, vilket kan förstås som en positiv aspekt för att tillgodose ungdomarnas grundläggande behov. Dock kan det enligt begreppet "integration" bromsa utvecklingen i samhället, när ungdomarna känner allt för stor tillhörighet till varandra, liksom personal på HVB-hemmet. Personalens familjära förhållningssätt kan därför upplevas som en negativ aspekt för ungdomarnas samhällsdeltagande. Resultatet visar också att personalens delade meningar i arbetet med ungdomarnas behov, liksom integrationsprocess, - påverkar det professionella förhållningssättet negativt. Det har också framkommit att personalens professionalitet är beroende av huruvida personalen klarar av att kontrollera sina känslor vid svåra situationer. Det är därmed betydelsefullt att förstå resultaten och dess konsekvenser utifrån ett helhetsperspektiv.

7.5 Förslag till utveckling vid det studerade HVB-hemmet

Av studiens resultat framkommer det att ungdomarna är i behov av personalens omsorg och trygghet för att klara svåra situationer. Personalen strävar efter att skapa en familjestruktur som ska karaktärisera det sociala arbetet som bedrivs för att motverka ungdomarnas svårigheter. Viss personal lever således upp till de "familjeroller" som ungdomarna själva skapat. Den familjekänsla som HVB-hemmet försöker skapa, behöver inte vara negativt. Dock är det väsentligt att personalgruppen är medvetna om det Sallnäs (2012) beskriver att omsorg från personal som får betalt aldrig kan ersätta en förälders naturliga omsorg. Det råder delade meningar kring det professionella förhållningssättet, vilket påverkar samarbetet i personalgruppen. Vi anser att det är av stor betydelse att personalgruppen på det studerade HVB-hemmet är medvetna om sin professionella roll - vilket kräver ett likartat förhållningssätt. Detta då deras delade meningar kan påverka hur de agerar emotionellt, vilket i sin tur innebär att de hanterar ungdomarnas svårigheter på olika sätt. Det kan således komma att påverka ungdomarnas integrationsprocess, på grund av bristande samsyn i hur personalen ska möta ungdomarnas behov. Melnick, Wexler, Chaple & Banks (2006) belyser att det föreligger ett samband mellan en enad arbetsgrupp, med ett gemensamt förhållningssätt och klienternas engagemang och utveckling, vilket konsensus påverkar kvaliteten i vården.

7.6 Studiens svagheter och styrkor samt förslag på vidare forskning

Intervjuerna gav personalen på HVB-hemmet möjlighet till att beskriva hur de arbetar med de ensamkommande barnen på boendet. Under intervjutillfället var vi två personer, vilket skulle kunna innebära att vi "täckte" väsentliga delar som skulle vara nödvändiga för att få relevant information. Fördelen med två personer som intervjuar, är att inte endast ett synsätt influerar den föreliggande studien. Efter det första intervjutillfället framkom det mer material än nödvändigt, som ibland saknade relevans för studiens syfte och frågeställningar. Dock gav det möjligtvis oss en bättre förståelse för verksamheten i dess helhet, liksom en bättre förståelse för hur frågorna skulle kunna ställas på ett bättre sätt för insamling av material. En ytterligare svaghet i studien skulle kunna vara att intervjupersonernas beskrivningar inte behöver stämma överens med det praktiska arbetet som utförs, eller att det som förmedlas inte stämmer överens med ungdomarnas egna upplevelser. Dessa ovannämnda aspekter kan därmed ha påverkat studiens resultat.

Det är betydelsefullt att HVB-hem för ensamkommande barn, har resurser för att bidra till en meningsfull vistelse för denna målgrupp. Bemötandet av ensamkommande barns behov är således beroende av professionellas egna förhållningssätt i arbetet. Det är således relevant att

arbetet med de ensamkommande barnen formas utifrån deras individuella förutsättningar, vilket kräver en professionell samsyn i bemötandet av dessa. Då ensamkommande barn kommer att fortsätta anlända till Sverige och placeras på HVB-hem, kan ett förslag till vidare forskning röra huruvida professionella tillsammans ska hantera sitt emotionella agerande som påverkar deras professionella förhållningssätt. Det förutsätter huruvida professionella kommer att bemöta målgruppens behov och strävan till integration. En sådan studie skulle exempelvis kunna utföras på flera HVB-hem för ensamkommande barn genom kvantitativ metod, i syfte att försöka generalisera slutsatsen och även förbättra dessa om nödvändigt.

8. Referenslista

- Alastair, Christie (2002). *Responses of the social work profession to unaccompanied children seeking asylum*. The Republic of Ireland, *European Journal of Social Work*, 5:2, 187-198.
- Al-Baldawi, Riyadh (1998). *I migrationens och exilens spår: Psykosociala konsekvenser av en förändrad familjestruktur*. [Elektronisk resurs]
<http://tarkiv.lakartidningen.se/1998/temp/pda17595.pdf>
- Angel, Birgitta & Hjern, Anders (1992). *Att möta flyktingbarn och deras familjer*. Lund: Studentlitteratur.
- Baianstovu Í, Rúna (2012). *Mångfald som demokratins utmaning - en studie av hur socialtjänsten som välfärdsbyråkrati och moralisk samhällsinstitution förstår och hanterar kulturell mångfald*. Örebro: Örebro Universitet.
- Bravo, Marcela & Lönnback, Eva Britt (2003). I Nader Ahmadi (red.), *Ungdom, kulturmöten, identitet*. (s. 159-180). Stockholm: Liber.
- Brunnberg, Elinor, Borg, Rose-Marie & Fridström, Camilla (2011). *Ensamkommande barn: en forskningsöversikt*. 1. uppl. Malmö: Studentlitteratur.
- Brunnberg, Elinor & Osman, Aytar (2012). *På väg in i det svenska samhället*. Eskilstuna: Mälardalens Högskola.
- Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder Uppl 2*. Malmö: Liber.
- Cemlyn, Sarah & Briskman, Linda (2003). *Asylum, children's rights and social work*. Australien.
- Collins, Randall (1990). Stratification, Emotional Energy and the Transient Emotions. I Kemper, David (ed.). *Research Agendas in the Sociology of Emotions*. New York: State University of New York Press.
- Dahlgren, Lars & Starring, Bengt (2004). *Emotioner, vardagsliv och samhälle: en introduktion till emotionssociologi*. Lund: Wallin & Dalholm Boktryckeri AB
- Danermark, Berth, Ekström, Mars, Jakobsen, Liselott & Karlsson Ch Jan (2003). *Att förklara samhället*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Fjällhed, Anders (2009) *Flyktingskapets situation och möjlighet- Colombianska flyktingbarn i Venezuela och Sverige*. Stockholm: Stockholms Universitet.
- Giddens, Anthony (2007). *Sociologi*. Lund: Studentlitteratur.
- Gustafson, Åsa (2004). *Sköra livsmönster: om integrations- och normaliseringsprocesser bland bosniska flyktingar*. Umeå Universitet.
- Helkama, Klaus, Myllyniemi, Rauni & Liebkind, Karmela (2000). *Socialpsykologi - en introduktion*. Malmö: Liber AB.

- Heron, Gavin & Chakrabarti, Mono (2002). *Examining the perceptions and attitudes of staff working in community based children's homes: Are their needs being met?* *Qualitative Social Work*, 1 (3), 341-358.
- Hessle, Marie (2009). *Ensamkommande men inte ensamma: Tioårsuppföljning av ensamkommande asylsökande flyktingbarns livsvillkor och erfarenheter som unga vuxna i Sverige*. Doktorsavhandling, Stockholm universitet, Pedagogiska institutionen.
- Hochschild, A. R (1983). *The Managed Heart: Commercialization of Human Feeling*. Los Angeles, California, United States of America: University of California Press.
- Hopkins, Peter & Hill, Malcolm (2008). *Pre-flight experiences and migration stories: the accounts of unaccompanied asylum-seeking children*. *Children's geographies*. 6 (3), 257-268.
- Höjjer, Catharina, & Magnusson, Elisabeth. (2008). *Från asylhem till eget hem – ensamkommande asylsökande barn i Östersund*. (Rapport nr 2008:9 i FoU Jämtes rapportserie). Östersund: FoU Jämtland.
- Kohli, Ravi (2006) *The Sound Of Silence: Listening to What Unaccompanied Asylum-seeking Children Say and Do Not Say*. Oxford: Oxford University.
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Sven (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Larsson, Sam, Lilja, John & Mannheimer, Katarina (2005). *Forskningsmetoder i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Lidskog, Rolf & Deniz, Fuat. (2009). *Mångkulturalism: socialt fenomen och politisk utmaning*. (1. uppl.) Malmö: Liber.
- Magnusson, Nicola (2011). *"Refugeeship" - A project of justification*. Stockholm: Stockholm Universitet.
- Mann, S. (1997). *Emotional labour in organizations*. *Leadership & Organization Development Journal*, 18, 4-13.
- Maslow, Abraham (1943). *A Theory of Human Motivation*. Published in *Psychological Review*, 50, 370-396. Hämtad den 14 mars 2014 från <http://psychclassics.yorku.ca/Maslow/motivation.htm>
- Melnick, Gerald, Wexler, Harry k, Chaple, Michael & Banks, Steven (2006). *The contribution of consensus within staff and client groups as well as concordance between staff and clients to treatment engagement*. *Journal of Substance Abuse Treatment*, 31 (3), 277-285.
- Merriam, Sharan B (1994). *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund: Studentlitteratur.
- Migrationsverket (2014). *Om ensamkommande barn och ungdomar*. Hämtad den 14 mars 2014 från <http://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-ensamkommande-barn-och-ungdomar.html>

- Migrationsverket (2014). *Aktuellt om...ensamkommande barn*.
[Elektronisk resurs].
<http://www.migrationsverket.se/download/18.220d99db144da03853b653d/1399883300548/Aktuellt+om+maj+2014.pdf>
- Migrationsverket (2013). *Asylsökande barn*. Hämtad den 14 mars 2014 från
<http://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Skydd-och-asyl-i-Sverige/Asylsokande-barn.html>
- Patel, Runa & Davidson, Bo (2003). *Forskningsmetodikens grunder - Att planera genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.
- Payne, Malcolm (2008). *Modern teoribildning i socialt arbete*. (2., svenska utg.) Stockholm: Natur & Kultur.
- Rädda Barnen (2012). *Gott mottagande av ensamkommande barn*. Version 1, 2012: 1
- Sallnäs, Marie (2012). *Institutionsvård för barn och unga*. I Ingrid Höjer, Marie Sallnäs & Yvonne Sjöblom (red.). *När samhället träder in - barn, föräldrar och social barnavård*. (s. 185-207). Lund: Studentlitteratur.
- Schierenbeck, Isabell (2003). *Bakom välfärdsstatens dörrar*. Umeå: Boréa.
- Socialstyrelsen (2008). *Integrationsarbete i civilsamhället- Unga och äldre i blickfånget*
[Elektronisk resurs]. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:320821/FULLTEXT01.pdf>
- Socialstyrelsen (2013). *Våra uppdrag*. Hämtad den 17 mars 2014 från
<http://www.socialstyrelsen.se/omsocialstyrelsen/varaupdrag>
- Socialstyrelsen (2013). *Vägledning ska förbättra mottagandet av ensamkommande barn*.
Hämtad den 17 mars 2014 från
<http://www.socialstyrelsen.se/nyheter/2013juni/vagledningaskaforbattramottagandetaven-samkommandebarn>
- UNHCR (2014). *Människor på flykt över gränser*. Hämtad den 18 april från
<http://www.unhcr.se/se/vem-vi-hjaelper/flyktingar.html>
- Valtonen, Kathleen (2009). *Social Work and Migration: Immigrant and Refugee Settlement and Integration*. Albingdon: Ashgate Publishing Group.
- Vetenskapsrådet (2013). *Forskningsetiska principer inom humanistisk- samhällsvetenskaplig forskning*. [Elektronisk resurs]. Hämtad den 14 mars 2014 från
<http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>
- Wigg, Ulrika (2008). *Bryta upp och börja om - Berättelser om flyktingskap, skolgång och identitet*. Linköping: Linköping Universitet.

Lagtext

Socialtjänstförordningen (2001:937)

Socialtjänstlagen (2001:453)

Regeringens proposition. Mottagande av ensamkommande barn. Prop.

2005/06:46. [Elektronisk resurs]

<http://www.regeringen.se/content/1/c6/05/25/31/db8dc15e.pdf>

Bilaga 1. Intervjuguide

Bakgrund

- Hur länge har du arbetat på HVB-hemmet?
- Hur kommer det sig att du arbetar på ett HVB-hem för ensamkommande barn?
- Vad har du för tidigare arbetserfarenheter?
- Har du någon utbildning för detta arbete? I sådana fall, vilken/vilka?

Det sociala vardagsarbetet på HVB-hemmet

- Hur ser en vanlig arbetsdag ut?
 - Morgonrutiner?
 - När ungdomarna kommer från skolan?
 - Kvällsrutiner?
 - Natrutiner?
- Om något ovanligt/olycka skulle ske, hur hanteras det?
 - Vilka känslor uppstår hos ungdomen, hur hanteras dessa? Vilka känslor uppstår hos dig?
- Har ni någon överlämning mellan varje arbetspass?
 - Hur ser den överlämningen ut i sådana fall?
- Vilka arbetsuppgifter har du i ditt arbete? (Arbetsuppgifter/ansvarsområde)
 - Om du är mentor, vilka fördelar samt svårigheter upplever du i din mentorroll?
 - Hur ser din relation ut till ungdomarna du är mentor för?
 - Hur tror du att din roll som mentor påverkar ungdomarna?
 - Vad gör du för övrigt?
- Om du inte är mentor, vilka andra arbetsuppgifter har du? Hur ser din relation ut till ungdomarna på HVB-hemmet?
 - Vilken betydelse har relation till ungdomarna för dig?
 - Uppfyller relationen dina förväntningar? Om ja, hur? Om inte, varför?
 - Vilka svårigheter uppstår i att skapa en god relation till ungdomarna? (Tystnad, dialog)
 - Hur kan relationen förbättras utifrån de svårigheter du nämnt?

De ensamkommande barnen

- Vilka problem upplever du att ungdomarna har på HVB-hemmet?
 - Vilka känslomässiga problem ser du hos dem?
 - Vilka känslor uppstår hos dig i samband med dessa problem?
 - Hur hanterar du dina känslor som uppstår samtidigt som du hanterar ungdomens problem?
- Vilka behov är synliga hos ungdomarna? (Primära/sekundära)
- Hur arbetar ni för att tillgodose ungdomarnas behov?
 - Känner du att ungdomen är i behov av bekräftelse och uppmärksamhet?
 - Om ja, hur ser ni det?
- Vilka hinder kan uppstå i detta arbete?

- Hur hanterar ungdomen själv problemen? (självständig, aggressioner, uttryck, personlighetsutveckling)
- Vilka känslor upplever du själv inför dessa hinder?
- Hur hanterar du dina egna känslor som uppstår samtidigt som du hanterar ungdomens behov
- Vilka styrkor respektive svagheter ser du hos personalgruppen i arbetet med ungdomarnas behov
- Har ungdomarna haft traumatiska upplevelser?
 - Om ja, hur kan du se dessa traumatiska upplevelser hos barnen och hur hanteras de?
 - Om nej, varför tror du att sådana upplevelser inte märks?
 - Hur hanterar du dina känslor som uppstår samtidigt som du hanterar ungdomens traumatiska upplevelser?
- Anser du att ungdomarnas kulturbyte påverkar deras mående?
 - Om ja, hur då?
- Hur arbetar ni för att introducera svensk kultur hos ungdomarna?
 - Medverkar ungdomarna i någon förening/aktivitet?
 - Hur motiverar ni ungdomarna till att medverka?
 - Hur ser kontakten ut med ungdomar utanför?
- Vad anser du är viktigt att ungdomen ska nå/uppfylla under vistelsen hos er?
 - Varför anser du det? Hur ska ungdomen uppnå detta?

Hantering av svåra situationer

- Beskriv en påfrestande situation som tidigare uppstått i arbetet med ungdomarna?
 - Hur hanterades situationen?
 - Anser du att du hade tillräckligt med resurser för att hantera situationen?
 - Om ja, på vilket sätt?
 - Om nej, varför inte?
 - Vilket stöd fick du från övriga gruppen efter den nämnda situationen?
 - Blev du nöjd med den stöd du fick?
- Erbjuder verksamheten handledning?
 - Om ja, hur ofta?
 - Hur ser denna handledning ut? (Grupp/individuell?)
 - Vad uppmärksammas under handledning?
 - Om nej, anser du att handledning är behövligt?
 - Finns annat stöd för boendepersonalen?
 - Om ja, vilka?

Om HVB-hemmet

- Vilka mål har ni på HVB-hemmet som du ser det?
- Hur tillämpas målen i praktiken? (Rättigheter/skyldigheter)
- Vilka styrkor respektive svagheter ser ni på det här HVB-hemmet?
 - Vilken påverkan har dessa för- och nackdelar på ungdomarna?
- Skulle du vilja förändra verksamheten på något vis?
 - Om ja, hur?

Bilaga 2. Informationsbrev

Informationsbrev och förfrågan om medverkan i en intervjustudie med personal vid HVB-hem för ensamkommande barn.

Hej!

Vi heter Leila Akpınar och Tringa Miftari och studerar båda på socionomprogrammet, termin 6, vid Örebro Universitet. I utbildningen ingår att genomföra en c- uppsats som kommer att presenteras som en skriftlig rapport vid ett uppsattsseminarium på universitetet.

Studiens syfte är att förstå hur man bedriver arbetet vid ett HVB-hem för ensamkommande barn. Vi vill även förstå hur HVB-hemmet arbetar med integration av ensamkommande barn samt hur barnens behov tillgodoses.

Intervjuerna för studien kommer genomföras de närmaste veckorna på arbetsplatsen eller annan plats i närheten av båda studenterna. Intervjuerna beräknas ta omkring 45-60 minuter och kommer att spelas in. Intervjumaterialet kommer att behandlas konfidentiellt, vilket betyder att det kommer att förvaras oåtkomligt för andra, och avidentifieras så att ingen vet vem som sagt vad. Din medverkan är frivillig och kan när som helst avbrytas. Allt material förstörs då uppsatsen är klar och godkänd.

Vi är tacksamma om du vill medverka i studien och du kommer då att kontaktas för att bestämma tid för sammanträffande och genomförande av intervjun.

Med vänliga hälsningar

Leila Akpınar och Tringa Miftari